

บันทึกการประชุม
คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ
ครั้งที่ ๓๙๐
วันอังคาร ที่ ๑๒ กันยายน ๒๕๖๐
ณ ห้องประชุมงบประมาณ ชั้น ๓ อาคารรัฐสภา ๓

กรรมการผู้มาประชุม คือ

๑. นายมีชัย ฤชุพันธุ์	ประธานกรรมการ
๒. นายสุพจน์ ไข่มุกด์	รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง
๓. นายอภิชาติ สุขัคคานนท์	รองประธานกรรมการ คนที่สอง
๔. นายนครินทร์ สิงห์เสณี	โฆษกกรรมการ
๕. นายอุดม รัฐอมฤต	โฆษกกรรมการ
๖. นายชาติชาย ณ เชียงใหม่	กรรมการ
๗. นายนิติพันธุ์ เชื้อบุญชัย	กรรมการ
๘. นายเจียรชัย ณ นคร	กรรมการ
๙. นายประพันธ์ นัยโกวิท	กรรมการ
๑๐. นายภัทร คำพิทักษ์	กรรมการ
๑๑. นายภุมรัตน์ ทักษาดิพงษ์	กรรมการ
๑๒. พลตรี วีระ โรจน์นาศ	กรรมการ
๑๓. นายศุภชัย ยาวะประภาษ	กรรมการ
๑๔. นายอมร วาณิชวิวัฒน์	กรรมการ
๑๕. นายอัชพร จารุจินดา	กรรมการ
๑๖. พลเอก อภิรัฐพร เจริญพานิช	กรรมการ
๑๗. นายปกรณ์ นิลประพันธ์	เลขานุการกรรมการ คนที่หนึ่ง

กรรมการผู้ไม่มาประชุม คือ

๑. นางกิริธนา สุมาวงศ์	(ลาการประชุม)
๒. นางจุรี วิจิตรวาทการ	(ลาการประชุม)
๓. นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง	(ลาการประชุม)

ผู้เข้าร่วมประชุม คือ**ผู้ช่วยเลขานุการในคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ****สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา**

๑. นายจันทพันธ์ ทังสุบุตร

นักกฎหมายกฤษฎีกาชำนาญการพิเศษ

๒. นายวราห์ เห่งพุ่ม

นักกฎหมายกฤษฎีกาชำนาญการ

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

๑. นายนาถะ ดวงวิชัย

ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานประธานรัฐสภา

๒. นางสาววิลาวรรณ ราษฎร์

ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานบริการเอกสารอ้างอิง

สำนักกรรมการ ๓

ที่ปรึกษาประจำคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

๑. นายเจษฎ์ โทณะวณิก

๒. ศาสตราจารย์พิเศษวิชา มหาคุณ

๓. ศาสตราจารย์พิเศษ หม่อมหลวงไกรฤกษ์ เกษมสันต์

ผู้ชำนาญการประจำตัวกรรมการ

๑. นางสุภัทรา เชื้ออรอด

๒. นางชื่นสุมน นิเวทวงศ์

๓. นางสาวฐิติพร วิชัยธนพัฒน์

๔. นายณัฐ มโนกุลอนันต์

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

๑. นายอภิวัฒน์ คงชาติ

ผู้อำนวยการฝ่ายวิเคราะห์การร่างกฎหมาย

๒. นางสาวสุจิตตา มโหธร

นักกฎหมายกฤษฎีกาชำนาญการ

๓. นายวิษณุพล ฉวีวรรณ

นักกฎหมายกฤษฎีกาชำนาญการ

เริ่มประชุมเวลา ๑๓.๔๐ นาฬิกา

เมื่อกรรมการมาครบองค์ประชุมแล้ว ประธานกรรมการได้กล่าวเปิดประชุมและดำเนินการประชุมตามระเบียบวาระการประชุม สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

ระเบียบวาระที่ ๑ เรื่องที่ประธานแจ้งต่อที่ประชุม

ไม่มี

ระเบียบวาระที่ ๒ รับรองบันทึกการประชุม

คณะกรรมการมีมติเลื่อนรับรองบันทึกการประชุม

(บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๓๐๑ วันพฤหัสบดี ที่ ๒๐ เมษายน ๒๕๖๐ ถึงครั้งที่ ๓๘๙ วันจันทร์ ที่ ๑๑ กันยายน ๒๕๖๐ อยู่ระหว่างการตรวจทานของคณะกรรมการพิจารณาตรวจบันทึกการประชุมและรายงานการประชุม)

ระเบียบวาระที่ ๓ เรื่องพิจารณา

พิจารณาแนวทางการจัดทำร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ

ก่อนเข้าสู่ระเบียบวาระเรื่องพิจารณา นายนิติพันธุ์ เชื้อบุญชัย กรรมการ ในฐานะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดิน พ.ศ. .... สภานิติบัญญัติแห่งชาติ รายงานความคืบหน้าการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดินว่า คณะกรรมการวิสามัญได้มีการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดินถึงร่างมาตรา ๕๖ ที่มีสาระสำคัญว่าในกรณีที่หน่วยรับตรวจสอบถามเกี่ยวกับการปฏิบัติให้ถูกต้องตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดิน กฎหมายว่าด้วยวินัยการเงินการคลังของรัฐ หรือในเรื่องที่อยู่ในอำนาจการตรวจสอบของผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน ให้ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน หรือเจ้าหน้าที่ของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินที่ได้รับมอบหมายตอบข้อสอบถามเป็นหนังสือโดยเร็ว ซึ่งต้องไม่ช้ากว่าสามสิบวันนับแต่วันได้รับการสอบถาม โดยที่ประชุมคณะกรรมการวิสามัญเห็นว่าบทบัญญัติดังกล่าวจะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยรับตรวจที่เป็นส่วนราชการอย่างแท้จริง ซึ่งในประเด็นนี้ นายพิศิษฐ์ ลีลาวชิโรภาส ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน ในฐานะกรรมการวิสามัญ ได้แสดงความเห็นว่า กรณีที่หน่วยรับตรวจสอบถามเกี่ยวกับการปฏิบัติให้ถูกต้องตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดิน กฎหมายว่าด้วยวินัยการเงินการคลังของรัฐ หรือในเรื่องที่อยู่ในอำนาจการตรวจสอบของผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินตามที่บัญญัติในร่างมาตรา ๕๖ นั้น จะต้องไม่เป็นการถามเพื่อกำหนดว่าหน่วยรับตรวจสามารถจัดซื้อหรือจัดจ้างอย่างหนึ่งอย่างใดได้หรือไม่ เช่น หน่วยรับตรวจต้องการซื้อกระป๋องได้หรือไม่ เป็นต้น หากเป็นคำถามในลักษณะดังกล่าว ในทางปฏิบัติสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินไม่สามารถตอบข้อหาหรือหน่วยรับตรวจได้ว่าสามารถจัดซื้อหรือจัดจ้างได้หรือไม่ แต่สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินจะมีข้อเสนอแนะให้หน่วยรับตรวจพิจารณากฎหมาย กฎ ระเบียบที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้หน่วยรับตรวจเป็นผู้ใช้ดุลพินิจเองว่าเหมาะสมหรือไม่ที่จะดำเนินการจัดซื้อหรือจัดจ้าง

นอกจากประเด็นหลักการที่บัญญัติในร่างมาตรา ๕๖ แล้ว ที่ประชุมคณะกรรมการวิสามัญได้มีการอภิปรายแสดงความเห็นในประเด็นเรื่องอำนาจของคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน ดังนี้

บทบัญญัติในร่างมาตรา ๓๒ ที่มีสาระสำคัญกำหนดให้คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินมีอำนาจออกระเบียบ ประกาศ หรือข้อบังคับในเรื่องการจัดให้มีการประเมินผลการปฏิบัติงานของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินโดยผู้ประเมินอิสระ คณะกรรมการวิสามัญมีข้อสังเกตว่าบทบัญญัติในร่างมาตรา ๓๒ จะเป็นการจำกัดอำนาจดุลพินิจของผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินหรือไม่

บทบัญญัติในร่างมาตรา ๔๓ ที่มีสาระสำคัญในเรื่องการสรรหาผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินที่กำหนดว่าให้คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินปรึกษาหารือเพื่อคัดเลือกให้ได้บุคคลซึ่งมีความรู้ความสามารถที่จะปฏิบัติหน้าที่ในการตรวจเงินแผ่นดินเป็นสำคัญ ในประเด็นนี้ นายปิยพันธุ์ นิมมานเหมินท์ กรรมการตรวจเงินแผ่นดิน ในฐานะกรรมการวิสามัญ ได้แสดงความเห็นว่า บทบัญญัตินี้เป็นการจำกัดอำนาจดุลพินิจของคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินในการคัดเลือกบุคคลที่มีคุณสมบัติเหมาะสมเพื่อแต่งตั้งเป็นผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน จึงได้ชี้แจงต่อที่ประชุมคณะกรรมการวิสามัญว่า ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินมีหน้าที่และอำนาจในการตรวจเงินแผ่นดินเป็นหลัก การกำหนดคุณสมบัติของบุคคลที่จะมาทำหน้าที่เป็นผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินก็ควรเป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถที่จะปฏิบัติหน้าที่ในการตรวจเงินแผ่นดินเป็นสำคัญ นายปิยพันธุ์ นิมมานเหมินท์ กรรมการตรวจเงินแผ่นดิน ในฐานะกรรมการวิสามัญ ได้แสดงความเห็นว่า แม้ในร่างมาตรา ๔๓ จะไม่ได้บัญญัติไว้ก็ตาม ในทางปฏิบัติคัดเลือกบุคคลเพื่อแต่งตั้งเป็น

ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินจะคัดเลือกจากบุคคลที่มีความรู้ความสามารถที่จะปฏิบัติหน้าที่ในการตรวจเงินแผ่นดินเป็นหลักอยู่แล้ว จึงควรตัดคำว่า “ความรู้ความสามารถที่จะปฏิบัติหน้าที่ในการตรวจเงินแผ่นดินเป็นสำคัญ” ในวรรคสอง ของร่างมาตรา ๔๓ ออก

ประธานกรรมการกล่าวว่า กรณีที่ตัดคำว่า “ความรู้ความสามารถที่จะปฏิบัติหน้าที่ในการตรวจเงินแผ่นดินเป็นสำคัญ” ในวรรคสอง ของร่างมาตรา ๔๓ ออก จะมีหลักประกันได้ว่าการพิจารณาคัดเลือกบุคคลเพื่อแต่งตั้งเป็นผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินของคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินสามารถคัดเลือกบุคคลที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญที่สามารถปฏิบัติหน้าที่ในการตรวจเงินแผ่นดินได้

นายอิทธิพันธุ์ เชื้อบุญชัย กรรมการ ในฐานะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดิน พ.ศ. .... สภานิติบัญญัติแห่งชาติ กล่าวว่า ในร่างมาตรา ๓๘ วรรคสอง ที่บัญญัติว่า “ให้กรรมการได้รับเงินค่ารับรองเหมาจ่ายเป็นรายเดือนตามอัตราที่กระทรวงการคลังกำหนดซึ่งต้องไม่น้อยกว่าเงินประจำตำแหน่งของประธานกรรมการหรือกรรมการ แล้วแต่กรณี” นั้น นายพิศิษฐ์ สีสาวชิโรภาส ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน ในฐานะกรรมาธิการวิสามัญ ไม่เห็นด้วยกับบทบัญญัติดังกล่าว เนื่องจากกรรมการตรวจเงินแผ่นดินได้รับเงินเดือน เงินประจำตำแหน่ง และประโยชน์ตอบแทนอื่นไม่น้อยกว่าผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองอยู่แล้ว จึงไม่ควรกำหนดให้ได้รับเงินค่ารับรองเหมาจ่ายเป็นรายเดือนอีก

ส่วนบทบัญญัติในร่างมาตรา ๕๒ ที่มีสาระสำคัญในเรื่องการให้ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน ได้รับเงินเดือน เงินประจำตำแหน่ง ค่ารับรองเหมาจ่าย และประโยชน์ตอบแทนอื่นเช่นเดียวกับกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน และอาจได้รับสวัสดิการหรือการสงเคราะห์อื่น ตามร่างมาตรา ๕๙ (๗) เช่นเดียวกับเจ้าหน้าที่และบุคลากรอื่นของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน นายปิยพันธุ์ นิมนานเหมินทร์ กรรมการตรวจเงินแผ่นดิน ในฐานะกรรมาธิการวิสามัญ ไม่เห็นด้วยกับการบัญญัติหลักการดังกล่าวในร่างมาตรา ๕๒

บทบัญญัติในร่างมาตรา ๒๗ ที่มีสาระสำคัญในเรื่องอำนาจของคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินในการกำหนดหลักเกณฑ์มาตรฐานการตรวจเงินแผ่นดิน ที่กำหนดให้คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินจะต้องรับฟังความคิดเห็นของหน่วยรับตรวจและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องประกอบด้วยนั้น นายพิศิษฐ์ สีสาวชิโรภาส ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน ในฐานะกรรมาธิการวิสามัญ ได้แสดงความเห็นว่า ในทางปฏิบัติการตรวจเงินแผ่นดินของผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินได้กำหนดมาตรฐานการตรวจเงินแผ่นดินเพื่อเป็นเครื่องมือในการตรวจเงินแผ่นดินอยู่แล้วโดยเป็นไปตามมาตรฐานสากล

ประธานกรรมการกล่าวว่า ในการพิจารณาแก้ไขเพิ่มเติมร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดินของคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดิน พ.ศ. .... สภานิติบัญญัติแห่งชาติ นั้น หากการแก้ไขเพิ่มเติมหลักการในเรื่องใดเป็นการแก้ไขเพิ่มเติมโดยมีเหตุผลที่ทำให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญไม่ขัดข้องที่คณะกรรมการวิสามัญจะมีการแก้ไขเพิ่มเติม แต่หากเรื่องใดเป็นการแก้ไขเพิ่มเติมโดยไม่มีเหตุผล กรรมการร่างรัฐธรรมนูญที่ได้รับแต่งตั้งเป็นกรรมาธิการวิสามัญจะต้องสงวนความเห็นไว้เพื่อให้ที่ประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติเป็นผู้พิจารณา

นายอิทธิพันธุ์ เชื้อบุญชัย กรรมการ ในฐานะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดิน พ.ศ. .... สภานิติบัญญัติแห่งชาติ สอบถามว่า ในร่างมาตรา ๗ วรรคสาม ที่กำหนดสาระสำคัญให้ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินมีอำนาจดำเนินการไต่สวนเบื้องต้นกรณีที่ตรวจพบว่าเจ้าหน้าที่ของสำนักงาน ป.ป.ช. กระทำการอันเป็นการทุจริตต่อหน้าที่ หรือกระทำความผิดต่อ

ในศาลยุติธรรมได้ ซึ่งคำว่า “องค์คณะ” ในวรรคสาม ของร่างมาตรา ๕๐ หมายถึงองค์คณะตุลาการ ศาลรัฐธรรมนูญที่ประกอบด้วยตุลาการศาลรัฐธรรมนูญทั้งเก้าคน กรณีที่เกิดเหตุสุดวิสัยอันไม่อาจก้าวล่วงได้ ทำให้องค์คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญมีจำนวนไม่ครบเก้าคน เช่น ป่วย หรือถูกคัดค้าน เป็นต้น รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๑ วรรคหนึ่ง จึงได้กำหนดว่า “องค์คณะของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญในการนั่งพิจารณาและในการทำคำวินิจฉัยต้องประกอบด้วยตุลาการศาลรัฐธรรมนูญไม่น้อยกว่าเจ็ดคน” ดังนั้น ในการกำหนดองค์ประกอบขององค์คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญในกรณีที่เกิดเหตุสุดวิสัยอันไม่อาจก้าวล่วงได้ ทำให้องค์คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญมีจำนวนไม่ครบเก้าคนกรณีที่จะพิจารณาวินิจฉัยคดีต่อไป จะต้องเป็นกรณีที่มีตุลาการศาลรัฐธรรมนูญเหลือไม่น้อยกว่าเจ็ดคน

ศาสตราจารย์พิเศษ หม่อมหลวงไกรฤกษ์ เกษมสันต์ ที่ปรึกษาประจำคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ สอบถามว่า ในคดีเรื่องหนึ่งในขณะเริ่มต้นพิจารณาคดี ศาลรัฐธรรมนูญกำหนดองค์คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญจำนวนเก้าคน กรณีที่มีตุลาการศาลรัฐธรรมนูญคนหนึ่งถูกคัดค้าน ทำให้องค์คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญมีจำนวนไม่ครบเก้าคน กรณีเช่นว่านี้จะถือว่าองค์คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญที่เหลืออยู่จำนวนแปดคนมีอำนาจในการพิจารณาวินิจฉัยคดีได้หรือไม่

ประธานกรรมการกล่าวว่า กรณีดังกล่าวถือว่าองค์คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญที่เหลืออยู่มีอำนาจในการพิจารณาวินิจฉัยคดีได้ แต่หากเกิดเหตุสุดวิสัยอันไม่อาจก้าวล่วงได้ ทำให้องค์คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญเหลือน้อยกว่าเจ็ดคน กรณีเช่นว่านี้ องค์คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญที่เหลืออยู่ไม่มีอำนาจในการพิจารณาวินิจฉัยคดี

ศาสตราจารย์พิเศษ หม่อมหลวงไกรฤกษ์ เกษมสันต์ ที่ปรึกษาประจำคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ กล่าวว่า ในการพิจารณาพิพากษาคดีของศาลรัฐธรรมนูญนั้น ถือว่าองค์คณะเป็นสาระสำคัญในการอำนวยความสะดวกยุติธรรมให้แก่ประชาชน ดังนั้น หลักการที่บัญญัติในร่างมาตรา ๕๐ กรณีที่เกิดเหตุสุดวิสัยอันไม่อาจก้าวล่วงได้ ทำให้องค์คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญเหลือไม่ครบเก้าคนแต่ไม่น้อยกว่าเจ็ดคนให้ถือว่าองค์คณะที่เหลืออยู่มีอำนาจในการพิจารณาวินิจฉัยคดีได้ ผลคำวินิจฉัยอาจเปลี่ยนแปลงจนกระทบต่อการอำนวยความสะดวกยุติธรรมให้แก่ประชาชนเนื่องจากจำนวนองค์คณะเปลี่ยนแปลงไป

ประธานกรรมการกล่าวว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๐๐ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ศาลรัฐธรรมนูญประกอบด้วยตุลาการศาลรัฐธรรมนูญจำนวนเก้าคนซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งจากบุคคล ดังต่อไปนี้...” ถือว่าตุลาการศาลรัฐธรรมนูญทั้งเก้าคนนั้นคือศาลรัฐธรรมนูญ แต่หากเกิดเหตุการณ์อย่างหนึ่งอย่างใดขึ้นเป็นเหตุให้มีตุลาการศาลรัฐธรรมนูญมีจำนวนไม่ครบจำนวนเก้าคนตามที่รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๐ วรรคหนึ่ง กำหนด ในรัฐธรรมนูญมีบทบัญญัติรองรับว่าจะต้องมีตุลาการศาลรัฐธรรมนูญจำนวนไม่น้อยกว่าเท่าใดถึงจะถือว่าเป็นองค์คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญที่ยังคงมีอำนาจในการพิจารณาวินิจฉัยคดีต่อไป อย่างไรก็ตาม รัฐธรรมนูญและกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ไม่มีบทบัญญัติที่ให้อำนาจประธานศาลรัฐธรรมนูญออกข้อกำหนดเกี่ยวกับการกำหนดองค์คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญแต่อย่างใด มีแต่บทบัญญัติที่ให้องค์คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจมอบหมายให้ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญจำนวนสามคนเป็นตุลาการประจำคดีเพื่อทำหน้าที่ในการสังเกตลักษณะเดียวกับอำนาจในการสังเกตของผู้พิพากษานายเดี่ยวที่กำหนดในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งและประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

นายสุพจน์ ไข่มุกด์ รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง ในฐานะประธานอนุกรรมการพิจารณาศึกษาหลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. .... กล่าวว่า รัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ มาตรา ๒๑๖ ได้กำหนดองค์คณะของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญในการนั่งพิจารณา

และในการทำคำวินิจฉัยต้องประกอบด้วยตุลาการศาลรัฐธรรมนูญไม่น้อยกว่าห้าคน แต่ในรัฐธรรมนูญ ๒๕๖๐ มาตรา ๒๑๑ วรรคหนึ่ง ได้กำหนดองค์คณะของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญในการนั่งพิจารณาและในการทำคำวินิจฉัยต้องประกอบด้วยตุลาการศาลรัฐธรรมนูญไม่น้อยกว่าเจ็ดคน

ศาสตราจารย์พิเศษ หม่อมหลวงไกรฤกษ์ เกษมสันต์ ที่ปรึกษาประจำคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ สอบถามว่า แม้รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๑ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “องค์คณะของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญในการนั่งพิจารณาและในการทำคำวินิจฉัยต้องประกอบด้วยตุลาการศาลรัฐธรรมนูญไม่น้อยกว่าเจ็ดคน” หมายความว่าแม้องค์คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญจะประกอบด้วยตุลาการศาลรัฐธรรมนูญทั้งเก้าคน แต่ในการนั่งพิจารณาและในการทำคำวินิจฉัยตุลาการศาลรัฐธรรมนูญจำนวนไม่น้อยกว่าเจ็ดคนก็สามารถเป็นองค์คณะที่มีอำนาจในการพิจารณาวินิจฉัยคดีได้ใช่หรือไม่

ประธานกรรมการกล่าวว่า ในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ได้กำหนดห้ามมิให้ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญปฏิเสธไม่เข้าร่วมในการพิจารณาวินิจฉัยคดี

ศาสตราจารย์พิเศษ หม่อมหลวงไกรฤกษ์ เกษมสันต์ ที่ปรึกษาประจำคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ กล่าวว่า หลักการในเรื่องการห้ามมิให้ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญปฏิเสธการพิจารณาวินิจฉัยคดี เป็นกรณีศาลรัฐธรรมนูญได้รับเรื่องใดไว้พิจารณาห้ามมิให้ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญปฏิเสธที่จะไม่นั่งพิจารณา ซึ่งมีประเด็นแตกต่างจากเรื่ององค์คณะที่กำหนดในร่างมาตรา ๕๐

นายอัชพร จารุจินดา กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ กล่าวว่า ร่างมาตรา ๕๐ วรรคหนึ่ง กำหนดหลักการไว้แล้วว่าเป็นหน้าที่ของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญทุกคนที่จะต้องร่วมพิจารณาคดี ซึ่งเป็นบทบังคับตุลาการศาลรัฐธรรมนูญทั้งเก้าคนที่มีหน้าที่จะต้องร่วมพิจารณาคดี เว้นแต่กรณีมีเหตุสุดวิสัยอันมีอาจก้าวล่วงได้ เช่น การคัดค้านตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ เป็นต้น กรณีเช่นนี้จะต้องมีตุลาการศาลรัฐธรรมนูญไม่น้อยกว่าเจ็ดคนจึงจะสามารถทำหน้าที่องค์คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญในการพิจารณาวินิจฉัยคดีได้

ประธานกรรมการกล่าวว่า ในทางปฏิบัติจะมีกระบวนการสองเรื่องคือ เรื่องที่หนึ่งเมื่อเสียงข้างมากขององค์คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยรับคดีไว้พิจารณาแล้ว ห้ามมิให้ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญเสียงข้างน้อยที่ออกเสียงลงคะแนนไม่รับคดีนั้นไว้พิจารณา จะปฏิเสธไม่วินิจฉัยคดีนั้นไม่ได้ และเรื่องที่สองในการพิจารณาคดีเป็นหน้าที่ของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญจะต้องร่วมในการพิจารณาคดี เว้นแต่กรณีมีเหตุสุดวิสัยอันมีอาจก้าวล่วงได้ เช่น ถูกคัดค้าน เป็นต้น ดังนั้น ในทางปฏิบัติตุลาการศาลรัฐธรรมนูญทั้งเก้าคนมีหน้าที่ที่จะต้องพิจารณาวินิจฉัยคดี

ศาสตราจารย์พิเศษ หม่อมหลวงไกรฤกษ์ เกษมสันต์ ที่ปรึกษาประจำคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ สอบถามว่า บทบัญญัติในวรรคสาม ควรใช้คำว่า “ไม่ครบองค์คณะ” หรือควรใช้คำว่า “องค์คณะเหลือไม่ถึงเจ็ดคน”

นายอัชพร จารุจินดา กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ กล่าวว่า เหตุผลที่บทบัญญัติในวรรคสามใช้คำว่า “องค์คณะเหลือไม่ถึงเจ็ดคน” เพื่อเป็นเงื่อนไขใช้บังคับกับตุลาการศาลรัฐธรรมนูญที่เข้ามาดำรงตำแหน่งภายหลังจากวันนัดไต่สวนครั้งแรก ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญผู้นั้น จะร่วมทำคำวินิจฉัยคดีนั้นได้ ต่อเมื่อองค์คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญที่เหลือมีจำนวนไม่ถึงเจ็ดคน

นายภัทรหะ คำพิทักษ์ กรรมการ สอบถามว่า บทบัญญัติในวรรคสี่ ที่กำหนดว่าตุลาการศาลรัฐธรรมนูญที่ไม่ได้ร่วมในการพิจารณาในประเด็นสำคัญแห่งคดีใด ย่อมไม่มีอำนาจในการทำคำวินิจฉัยคดีนั้น เช่น ในระหว่างการพิจารณาคดีหนึ่งเกิดเหตุสุดวิสัยอันมีอาจก้าวล่วงได้ทำให้เหลือตุลาการ

ศาลรัฐธรรมนูญเพียงห้าคนแล้วมีการสรรหาตุลาการศาลรัฐธรรมนูญใหม่จำนวนสองคน กรณีเช่นนี้ถือว่าเข้าข้อยกเว้นตามวรรคสาม ศาลรัฐธรรมนูญสามารถพิจารณาวินิจฉัยคดีนั้นต่อไปได้ แต่ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญที่เข้ามาในภายหลังไม่ได้มีส่วนร่วมในการพิจารณาในประเด็นสำคัญแห่งคดีตั้งแต่แรกไม่มีสิทธิทำคำวินิจฉัย จะมีเพียงตุลาการศาลรัฐธรรมนูญห้าคนที่ได้ร่วมในการพิจารณาในประเด็นสำคัญแห่งคดีมาตั้งแต่แรกเท่านั้นที่มีอำนาจในการวินิจฉัยคดี จะเกิดปัญหาในการทางปฏิบัติหรือไม่

ประธานกรรมการกล่าวว่า บทบัญญัติในวรรคสามได้กำหนดข้อยกเว้นให้ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญที่เข้ามาในภายหลังนั้น แม้จะไม่มีส่วนร่วมในการพิจารณาในประเด็นสำคัญแห่งคดีตั้งแต่แรกก็ตาม แต่หากองค์คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญเหลือไม่ถึงเจ็ดคน ก็ให้ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญที่เข้ามาในภายหลังสามารถร่วมทำคำวินิจฉัยได้

นายภัทรธำ คำพิทักษ์ กรรมการ กล่าวว่า บทบัญญัติในวรรคสี่จะเป็นข้อยกเว้นให้ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญที่เข้ามาในภายหลังและไม่เคยมีส่วนร่วมในการพิจารณาในประเด็นสำคัญแห่งคดีตั้งแต่ต้นสามารถทำคำวินิจฉัยได้ ซึ่งอาจถูกตั้งคำถามโดยสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติถึงเหตุผลที่ต้องบัญญัติข้อยกเว้นดังกล่าว

ประธานกรรมการกล่าวว่า ในหลักการตุลาการศาลรัฐธรรมนูญที่เข้ามาในภายหลังและไม่มีส่วนร่วมในการพิจารณาในประเด็นสำคัญแห่งคดีมาตั้งแต่แรกจะไม่สามารถร่วมทำคำวินิจฉัยคดีนั้นได้ แต่มีข้อยกเว้นกรณีมีเหตุจำเป็น เช่น ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญพ้นวาระการดำรงตำแหน่งสี่คน คดีที่ค้างการพิจารณาศาลรัฐธรรมนูญจะไม่สามารถวินิจฉัยคดีนั้นได้ เพราะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญที่ได้รับแต่งตั้งภายหลังทั้งสี่คนไม่ได้มีส่วนร่วมในการพิจารณาในประเด็นสำคัญแห่งคดีตั้งแต่แรก กรณีเช่นนี้จึงเข้าข้อยกเว้นให้ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญที่เข้ามาในภายหลังสามารถร่วมทำคำวินิจฉัยได้

มาตรา ๕๒

“มาตรา ๕๒ เมื่อศาลมีคำสั่งรับคำร้องที่มีคู่กรณีไว้พิจารณาวินิจฉัย ให้ส่งสำเนาคำร้องแก่ผู้ถูกร้อง หรือมีคำสั่งแจ้งให้ผู้ถูกร้องมารับสำเนาคำร้องภายในระยะเวลาที่ศาลกำหนด

เมื่อผู้ถูกร้องได้รับสำเนาคำร้อง ให้ยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับสำเนาคำร้อง หรือภายในระยะเวลาที่ศาลกำหนด และให้นำความในมาตรา ๔๑ มาใช้บังคับด้วยโดยอนุโลม กรณีผู้ถูกร้องไม่ยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาภายในระยะเวลาตามวรรคสองหรือไม่มารับสำเนาคำร้องภายในกำหนดเวลาตามวรรคหนึ่ง ให้ถือว่าผู้ถูกร้องไม่ตั้งใจที่จะยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา และให้ศาลดำเนินกระบวนการพิจารณาต่อไป”

ประเด็นการพิจารณา

นายอภิวัฒน์ คงชาติรี อนุกรรมการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ชี้แจงว่า ศาลรัฐธรรมนูญเสนอความเห็นต่อบทบัญญัติร่างมาตรา ๕๒ ดังนี้

(๑) เสนอแก้ไขความในวรรคหนึ่ง เป็นดังนี้ “เมื่อศาลหรือตุลาการประจำคดีมีคำสั่งรับคำร้องที่มีคู่กรณีไว้พิจารณาวินิจฉัย ให้ส่งสำเนาคำร้องแก่ผู้ถูกร้อง หรือมีคำสั่งแจ้งให้ผู้ถูกร้องมารับสำเนาคำร้องภายในระยะเวลาที่ศาลกำหนด” เพื่อรองรับกรณีมีการตั้งตุลาการประจำคดีและตุลาการประจำคดีนั้นมีคำสั่งรับหรือไม่รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัย คณะอนุกรรมการมีความเห็นว่า ควรคงไว้ตามร่างเดิมไม่แก้ไขตามศาลรัฐธรรมนูญเพราะมีการตัดเรื่องตุลาการประจำคดีออกแล้ว และกรณีที่คณะตุลาการพิจารณารับคำร้องใดแล้วมาตรา ๔๗ วรรคสอง ถือว่าศาลมีคำสั่งรับคำร้องไว้พิจารณา

(๒) บทบัญญัติในวรรคสาม ศาลรัฐธรรมนูญมีข้อสังเกตว่า ในการพิจารณาคดีที่ไม่มีคู่กรณี เช่น คดีที่ขอให้วินิจฉัยว่าบทบัญญัติกฎหมายขัดแย้งรัฐธรรมนูญหรือไม่ เพื่อให้การพิจารณาคดีดังกล่าวรอบด้าน และเกิดความชัดเจนในการปฏิบัติหน้าที่สมควรให้เพิ่มการรับฟังความคิดเห็นหรือข้อมูลของผู้รักษาการกฎหมายหรือผู้แทน หรือเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติของกฎหมายนั้นก็ได้ คณะอนุกรรมการมีความเห็นว่า ไม่จำเป็นต้องเพิ่มตามความเห็นของศาลรัฐธรรมนูญ เพราะศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจตามมาตรา ๒๖ เรียกให้บุคคล เช่น เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติของกฎหมาย มาให้ถ้อยคำได้อยู่แล้ว

นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ กล่าวว่า คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญได้ตัดบทบัญญัติในเรื่อง ตุลาการประจำคดีออกแล้ว แต่ในร่างมาตรา ๔๗ กำหนดให้มีการตั้งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญจำนวนสามคน เพื่อทำหน้าที่พิจารณาคำร้องได้

ศาสตราจารย์พิเศษ หม่อมหลวงไกรฤกษ์ เกษมสันต์ ที่ปรึกษาประจำคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ กล่าวว่า ควรคงบทบัญญัติในวรรคสามตามร่างเดิมของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ เนื่องจาก การพิจารณาคดีของศาลรัฐธรรมนูญใช้ระบบไต่สวน องค์คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจในการ แสวงหาข้อเท็จจริงด้วยตนเองโดยจะเรียกบุคคลใด หรือเรียกพยานหลักฐานใดมาไต่สวนก็ได้

นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ กล่าวว่า ข้อเสนอของศาลรัฐธรรมนูญจะเป็นการจำกัดบทบาท การทำหน้าที่ในการไต่สวนคดีขององค์คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ประกอบกับในร่างมาตรา ๒๖ ได้บัญญัติรองรับอำนาจในการเรียกบุคคลหรือพยานหลักฐานทุกประเภทมาไต่สวนได้อยู่แล้ว

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๕๒ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๕๓

“มาตรา ๕๓ ผู้ร้องจะแก้ไขเพิ่มเติมคำร้อง หรือผู้ถูกร้องจะแก้ไขเพิ่มเติมคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา ย่อมทำได้ โดยต้องยื่นคำร้องเสียก่อนวันที่ศาลกำหนดว่าจะมีคำวินิจฉัยไม่น้อยกว่าเจ็ดวัน แต่ในกรณีที่การ แก้ไขเพิ่มเติมนั้นทำให้ประเด็นแห่งคดีที่จะต้องวินิจฉัยเปลี่ยนแปลงไป ศาลจะไม่รับไว้พิจารณาก็ได้”

ประเด็นการพิจารณา

นายอภิวัฒน์ คงชาติ อนุกรรมการยกร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ชี้แจงว่า ศาลรัฐธรรมนูญเสนอ แก้ไขเพิ่มเติมความในวรรคหนึ่ง เป็นดังนี้ “ผู้ร้องจะแก้ไขเพิ่มเติมคำร้อง หรือผู้ถูกร้องจะแก้ไขเพิ่มเติม คำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา ย่อมทำได้ โดยต้องยื่นคำร้องเสียก่อนวันที่ศาลกำหนดว่าจะมีคำวินิจฉัยไม่น้อยกว่า เจ็ดวัน แต่ถ้าพ้นกำหนดเวลาดังกล่าว หรือในกรณีที่การแก้ไขเพิ่มเติมนั้นทำให้ประเด็นแห่งคดีที่จะต้อง วินิจฉัยเปลี่ยนแปลงไป ศาลจะรับหรือไม่รับไว้พิจารณาก็ได้” คณะอนุกรรมการมีความเห็นว่า ควรคงไว้ ตามร่างเดิมเพราะหากเขียนให้ศาลรัฐธรรมนูญรับการแก้ไขคำร้องได้น้อยกว่าเจ็ดวันได้จะทำให้การ พิจารณาล่าช้า และทำให้ไม่มีความจำเป็นต้องกำหนดหลักเกณฑ์การยื่นคำร้องเสียก่อนวันที่ศาลรัฐธรรมนูญ กำหนดว่าจะมีคำวินิจฉัยไม่น้อยกว่าเจ็ดวันอีก เนื่องจากศาลรัฐธรรมนูญสามารถพิจารณารับคำร้องได้ ตลอดเวลาจนถึงวันมีคำวินิจฉัย

นายอัชพร จารุจินดา กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการยกร่างกฎหมายประกอบ รัฐธรรมนูญ กล่าวว่า ศาลรัฐธรรมนูญมีความเห็นว่ากรณีที่มีการแก้ไขเพิ่มเติมคำร้อง หรือการแก้ไขเพิ่มเติม คำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา หากผู้ร้องยื่นเกินกำหนดระยะเวลา หรือในกรณีที่การแก้ไขเพิ่มเติมนั้นทำให้ประเด็น แห่งคดีที่จะต้องวินิจฉัยเปลี่ยนแปลงไป ให้เป็นดุลพินิจขององค์คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญในการ

พิจารณาว่าจะรับหรือไม่รับไว้พิจารณาก็ได้ การบัญญัติกฎหมายในลักษณะดังกล่าวจะทำให้กำหนดระยะเวลาที่กำหนดในกฎหมายไม่มีสภาพบังคับในทางปฏิบัติ

นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ กล่าวว่า ร่างมาตรา ๕๓ เดิมกรณีการยื่นคำร้องต้องยื่นก่อนวันที่ศาลรัฐธรรมนูญกำหนดวินิจฉัยคดี หากยื่นเกินกำหนดให้ศาลรัฐธรรมนูญไม่รับคำร้องไว้พิจารณา ยกเว้นกรณีที่การแก้ไขเพิ่มเติมนั้นทำให้ประเด็นแห่งคดีที่จะต้องวินิจฉัยเปลี่ยนแปลงไป ศาลจะรับไว้พิจารณาหรือไม่ก็ได้ โดยให้เป็นดุลพินิจของศาลรัฐธรรมนูญ

นายสุพจน์ ไข่มุกด์ รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง ในฐานะประธานอนุกรรมการพิจารณาศึกษาหลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. .... สอบถามว่า ความว่า “กรณีที่การแก้ไขเพิ่มเติมนั้นทำให้ประเด็นแห่งคดีที่จะต้องวินิจฉัยเปลี่ยนแปลงไป” คู่ความจะทราบได้อย่างไรว่าประเด็นแห่งคดีที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยจะมีการเปลี่ยนแปลง

ประธานกรรมการกล่าวว่า ศาลรัฐธรรมนูญเป็นผู้รู้ เนื่องจากในการเริ่มต้นคดีองค์คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญจะต้องกำหนดประเด็นแห่งคดีก่อน จากนั้นจึงเริ่มไต่สวนตามประเด็นแห่งคดี เช่น ผู้ร้องยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่ากฎหมายฉบับหนึ่งมีบทบัญญัติที่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ แต่ผู้ร้องแก้คำร้องใหม่ว่ากระบวนการตรากฎหมายไม่ชอบ กรณีนี้เช่นว่านี้องค์คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญต้องไม่รับคำร้องไว้พิจารณา

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๕๓ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๕๕

“มาตรา ๕๕ เมื่อศาลรับคดีใดไว้พิจารณาแล้ว ให้ศาลกำหนดประเด็นและลำดับประเด็นที่จะพิจารณาวินิจฉัย แต่ไม่ตัดอำนาจศาลที่จะแก้ไขหรือเพิ่มเติมประเด็นหรือลำดับประเด็นที่ได้กำหนดหรือลำดับไว้เดิม

ตุลาการทุกคนเว้นแต่ตุลาการที่ได้รับอนุญาตให้ถอนตัวหรือต้องถอนตัวเพราะถูกคัดค้าน ต้องทำความเห็นส่วนตัวตามประเด็นและตามลำดับแห่งประเด็นที่ศาลได้กำหนดหรือลำดับไว้

เมื่อศาลรับเรื่องใดไว้พิจารณาแล้ว ตุลาการผู้ใดจะปฏิเสธไม่วินิจฉัยโดยอ้างว่าเรื่องนั้นไม่อยู่ในอำนาจของศาลมิได้”

ประเด็นการพิจารณา

นายอภิวัฒน์ คงชาติรี อนุกรรมการยกร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมืองและกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ชี้แจงว่า ศาลรัฐธรรมนูญเสนอแก้ไขถ้อยคำในวรรคสาม เป็นดังนี้ “เมื่อศาลรับเรื่องใดไว้พิจารณาแล้ว ตุลาการผู้ใดจะปฏิเสธไม่วินิจฉัยประเด็นข้อใดแห่งคดีโดยอ้างว่าเรื่องนั้นไม่อยู่ในอำนาจของศาลมิได้” คณะอนุกรรมการมีความเห็นว่าการคงไว้ตามร่างเดิมเพราะเป็นการใช้ถ้อยคำตามมาตรา ๒๑๑ วรรคสาม ของรัฐธรรมนูญ

นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ กล่าวว่า บทบัญญัติในร่างมาตรา ๕๕ นำมาจากรัฐธรรมนูญมาตรา ๒๑๑ วรรคสาม

ศาสตราจารย์พิเศษ หม่อมหลวงไกรฤกษ์ เกษมสันต์ ที่ปรึกษาประจำคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ กล่าวว่า ควรคงไว้ตามร่างเดิมของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

ประธานกรรมการกล่าวว่า ไม่เห็นด้วยกับข้อเสนอของศาลรัฐธรรมนูญ เนื่องจากบทบัญญัติในร่างมาตรานี้บัญญัติโดยใช้ถ้อยคำเดียวกับที่บัญญัติในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๑ วรรคสาม

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๕๕ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๕๘

“มาตรา ๕๘ คู่กรณีจะอ้างตนเอง บุคคล และหลักฐานอื่นเป็นพยานหลักฐานได้ และมีสิทธิขอตรวจพยานหลักฐานและคัดสำเนาพยานหลักฐานของตนเองหรือของคู่กรณีอีกฝ่ายหนึ่งในเวลาทำการได้ตามวิธีการและระยะเวลาที่กำหนดในข้อกำหนดของประธานศาลรัฐธรรมนูญก็ได้

การอ้างพยานหลักฐานตามวรรคหนึ่ง ให้คู่กรณียื่นบัญชีระบุพยานหลักฐาน และวิธีการที่จะได้มาซึ่งพยานหลักฐานดังกล่าว

ภายใต้บังคับมาตรา ๕๖ ก่อนศาลมีคำวินิจฉัย คู่กรณีอาจยื่นบัญชีระบุพยานหลักฐานเพิ่มเติมได้ แต่ต้องยื่นเสียก่อนวันที่ศาลกำหนดว่าจะมีคำวินิจฉัยไม่น้อยกว่าเจ็ดวัน”

ประเด็นการพิจารณา

นายอภิวัฒน์ คงชาติ อนุกรรมการยกร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ชี้แจงว่า ศาลรัฐธรรมนูญเสนอแก้ไขถ้อยคำในวรรคหนึ่ง เป็นดังนี้ “คู่กรณีจะอ้างตนเอง บุคคล และหลักฐานอื่นเป็นพยานหลักฐานได้ และมีสิทธิขอตรวจพยานหลักฐานและคัดสำเนาพยานหลักฐานของตนเองหรือของคู่กรณีอีกฝ่ายหนึ่งในเวลาทำการได้ เพื่อประโยชน์แห่งการนี้ ศาลจะกำหนดให้มีมาตรการขงพยานหลักฐานที่ขอ ตามวิธีการและระยะเวลาที่กำหนดในข้อกำหนดของประธานศาลรัฐธรรมนูญก็ได้” คณะอนุกรรมการมีความเห็นว่า ควรแก้ไขบทบัญญัติในวรรคหนึ่งตามความเห็นของศาลรัฐธรรมนูญเพราะเรื่องการตรวจพยานมีการกำหนดไว้แล้ว

นายอัชพร จารุจินดา กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการยกร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ กล่าวว่า ข้อสังเกตของศาลรัฐธรรมนูญถูกต้องแล้วเนื่องจากในร่างมาตรานี้คณะกรรมการได้บัญญัติซ้ำ ดังนั้น ควรตัดคำว่า “เพื่อประโยชน์แห่งการนี้ ศาลจะกำหนดให้มีการตรวจพยานหลักฐานก่อน” ออก ตามความเห็นของศาลรัฐธรรมนูญ

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๕๘ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๖๐

“มาตรา ๖๐ ในการไต่สวนพยานบุคคล ไม่ว่าจะพยานที่ฝ่ายใดอ้างหรือที่ศาลเรียกมาเอง ให้ศาลมีสิทธิสอบถามพยานบุคคลเอง แล้วให้พยานเบิกความในข้อนั้นโดยวิธีแถลงด้วยตนเองหรือตอบคำถามศาล ศาลอาจถามพยานเกี่ยวกับข้อเท็จจริงใด ๆ ที่เกี่ยวเนื่องกับคดีแม้จะไม่มีฝ่ายใดยกขึ้นอ้างก็ตาม

เพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม ศาลอาจอนุญาตให้คู่กรณีซักถามพยานเพิ่มเติมตามประเด็นและข้อเท็จจริงที่ศาลกำหนดไว้ก็ได้ โดยให้ฝ่ายที่อ้างพยานเป็นผู้ซักถามก่อน

การถามพยานของศาลตามวรรคหนึ่ง จะใช้คำถามนำก็ได้

หลังจากคู่กรณีถามพยานตามวรรคสองแล้ว ห้ามมิให้คู่กรณีฝ่ายใดถามพยานอีก เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากศาล”

ประเด็นการพิจารณา

นายอภิวัฒน์ คงชาติ อนุกรรมการยกร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ชี้แจงว่า ศาลรัฐธรรมนูญเสนอแก้ไขถ้อยคำในวรรคหนึ่ง เป็นดังนี้ “ในการไต่สวนพยานบุคคลไม่ว่าจะเป็นพยานที่ฝ่ายใดอ้างหรือที่ศาลเรียกมาเอง ให้ศาลมีอำนาจสอบถามพยานบุคคลเอง แล้วให้พยานเบิกความในข้อนั้นโดยวิธีแถลงด้วยตนเองหรือตอบคำถามศาล ศาลอาจถามพยานเกี่ยวกับข้อเท็จจริงใด ๆ ที่เกี่ยวเนื่องกับคดีแม้จะไม่มีฝ่ายใดยกขึ้นอ้างก็ตาม” คณะอนุกรรมการเห็นว่า ควรแก้ไขวรรคหนึ่งตามความเห็นของศาลรัฐธรรมนูญ เพราะเมื่อศาลมีหน้าที่ไต่สวน การกำหนดเป็นบทบังคับไว้เลยน่าจะสอดคล้องกับระบบไต่สวน

ประธานกรรมการเสนอแก้ไขความในวรรคหนึ่ง เป็นดังนี้ “ในการไต่สวนพยานบุคคลไม่ว่าจะเป็นพยานที่ฝ่ายใดอ้างหรือที่ศาลเรียกมาเอง ให้ศาลมีอำนาจสอบถามพยานบุคคลเอง แล้วให้พยานเบิกความในข้อนั้นโดยวิธีแถลงด้วยตนเองหรือตอบคำถามศาล ศาลอาจถามพยานเกี่ยวกับข้อเท็จจริงใด ๆ ที่เกี่ยวเนื่องกับคดีแม้จะไม่มีฝ่ายใดยกขึ้นอ้างก็ตาม”

นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ กล่าวว่า หลักการเดิมในร่างมาตราชี้เป็นบทบัญญัติที่ให้องค์คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจในการสอบถามพยานบุคคลเอง เพื่อให้เป็นดุลพินิจขององค์คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญว่าจะใช้อำนาจในการสอบถามพยานบุคคลหรือไม่ การตัดความดังกล่าวจะเป็นบทบังคับให้องค์คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญต้องสอบถามพยานบุคคลเอง บุคคลอื่นจะถามไม่ได้

ศาสตราจารย์พิเศษ หม่อมหลวงไกรฤกษ์ เกษมสันต์ ที่ปรึกษาประจำคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ กล่าวว่า ข้อเสนอของศาลรัฐธรรมนูญนำมาจากประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาคความแพ่ง มาตรา ๑๑๖

นายอภิวัฒน์ คงชาติ อนุกรรมการยกร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ชี้แจงว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาคความแพ่ง มาตรา ๑๑๖ บัญญัติว่า

“มาตรา ๑๑๖ ในเบื้องต้นให้พยานตอบคำถามเรื่อง นาม อายุ ตำแหน่ง หรืออาชีพ ภูมิลำเนา และความเกี่ยวพันกับคู่ความ

แล้วศาลอาจปฏิบัติอย่างใดอย่างหนึ่งต่อไปนี้

(๑) ศาลเป็นผู้ถามพยานเอง กล่าวคือ แจ้งให้พยานทราบประเด็นและข้อเท็จจริง ซึ่งต้องการสืบ แล้วให้พยานเบิกความในข้อนั้น ๆ โดยวิธีเล่าเรื่องตามลำพังหรือโดยวิธีตอบคำถามของศาล หรือ

(๒) ให้คู่ความซักถาม และถามค้านพยานไปที่เดียว ดังที่บัญญัติไว้ในมาตราต่อไป”

ศาสตราจารย์พิเศษ หม่อมหลวงไกรฤกษ์ เกษมสันต์ ที่ปรึกษาประจำคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ กล่าวว่า ข้อเสนอของศาลรัฐธรรมนูญดังกล่าว ในทางปฏิบัติการสอบถามพยานบุคคลในการพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ องค์คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญเท่านั้นที่มีสิทธิสอบถามพยานบุคคลเอง คู่ความหรือทนายความไม่มีสิทธิสอบถามพยานบุคคล ดังนั้น ควรคงหลักการเดิมของคณะกรรมการที่ให้เป็นอำนาจดุลพินิจขององค์คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญว่าจะสอบถามพยานบุคคลด้วยตัวเองหรือไม่

ประธานกรรมการกล่าวว่า ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาคความแพ่ง มาตรา ๑๑๖ ไม่ใช่บทบังคับผู้พิพากษาว่าจะต้องสอบถามพยานบุคคลด้วยตนเอง และสอบถามว่า ในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองฉบับที่สภานิติบัญญัติแห่งชาติลงมติให้ความเห็นชอบ บัญญัติไว้อย่างไร

นายปกรณ์ นิลประพันธ์ เลขาธิการกรรมการ คนที่หนึ่ง ชี้แจงว่า ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองฉบับที่สภานิติบัญญัติแห่งชาติ

ลงมติให้ความเห็นชอบ มาตรา ๓๖ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ในการไต่สวนพยานบุคคล ไม่ว่าจะพยานที่คู่ความฝ่ายใดอ้าง หรือที่ศาลเรียกมาเอง ให้องค์คณะผู้พิพากษาสอบถามพยานบุคคลเอง โดยการแจ้งให้พยานทราบประเด็นและข้อเท็จจริงที่จะไต่สวน แล้วให้พยานเบิกความในข้อนั้นโดยวิธีแถลงด้วยตนเองหรือตอบคำถามศาล ศาลอาจถามพยานเกี่ยวกับข้อเท็จจริงใด ๆ ที่เกี่ยวเนื่องกับคดีแม้จะไม่มีคู่ความฝ่ายใดยกขึ้นอ้างก็ตาม แล้วจึงอนุญาตให้คู่ความถามพยานเพิ่มเติม”

นายเชษฐ โทณะวณิก ที่ปรึกษาประจำคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ กล่าวว่า กระบวนการสอบถามพยานบุคคลที่บัญญัติในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง เป็นกระบวนการสอบถามพยานในระบบกล่าวหา ซึ่งเป็นระบบที่กำหนดให้เป็นหน้าที่ของคู่ความในการพิสูจน์ความจริง แตกต่างจากการสอบถามพยานบุคคลของศาลรัฐธรรมนูญที่ใช้ระบบไต่สวน องค์คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญมีบทบาทสำคัญในการแสวงหาข้อเท็จจริงในการสอบถามพยานบุคคล นอกจากนั้น การดำเนินคดีในระบบไต่สวนจะไม่มีกรณีที่มีข้อสงสัยแล้วยกประโยชน์แห่งความสงสัยให้แก่จำเลย หากองค์คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญเห็นว่าพยานหลักฐานยังไม่เพียงพอในการวินิจฉัยคดี องค์คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจไต่สวนพยานเพิ่มเติมได้แม้ไม่ใช่พยานที่คู่ความกล่าวอ้างก็ตาม

ประธานกรรมการกล่าวว่า ความในร่างมาตรานี้กำหนดไว้ในลักษณะเดียวกับบทบัญญัติในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ. .... จึงควรคงไว้ตามเดิม

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๖๐ โดยไม่มีการแก้ไข

ประเด็นข้อสังเกตในส่วนท้ายของส่วนที่ ๓ องค์คณะและการพิจารณาคดี

ประเด็นการพิจารณา

นายอภิวัฒน์ คงชาติ อนุกรรมการยกร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ชี้แจงว่า ศาลรัฐธรรมนูญมีข้อสังเกตในส่วนท้ายของส่วนที่ ๓ องค์คณะและการพิจารณาคดี ว่าควรคงหลักการในการคุ้มครองชั่วคราวตามร่างมาตรา ๘๐ ที่ศาลรัฐธรรมนูญเสนอ ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์ในการพิจารณาคดีของศาล จึงเสนอให้เพิ่มความเป็นมาตราใหม่ ดังนี้

“มาตรา .. เพื่อป้องกันความเสียหายที่จะเกิดขึ้นอย่างร้ายแรงหรือยากแก่การแก้ไขเยียวยา ในภายหลัง หรือเพื่อคุ้มครองประโยชน์สาธารณะในระหว่างการพิจารณาคดี เมื่อศาลเห็นสมควร หรือ คู่กรณีได้ยื่นคำขอ ให้ศาลมีอำนาจกำหนดมาตรการหรือวิธีการใด ๆ เป็นการชั่วคราวก่อนการวินิจฉัย และออกคำสั่งไปยังหน่วยงานของรัฐ เจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องให้ปฏิบัติได้ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในข้อกำหนดของศาล

คำสั่งของศาลตามวรรคหนึ่ง ให้พนักงานคดีรัฐธรรมนูญทำหน้าที่ช่วยเหลือศาลตามที่ศาลมอบหมายและรายงานศาลทราบ”

ประธานกรรมการกล่าวว่า คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญเคยพิจารณาหลักการในการคุ้มครองชั่วคราวของศาลรัฐธรรมนูญแล้วเห็นว่า หลักการที่ศาลรัฐธรรมนูญเสนอให้กำหนดไว้ในร่างมาตรา ๘๐ เดิม มีลักษณะเป็นการใช้อำนาจได้อย่างกว้างขวางเกินสมควร และหากศาลรัฐธรรมนูญกำหนดมาตรการหรือวิธีการใด ๆ ก่อนการวินิจฉัย อาจทำให้ทราบล่วงหน้าได้ว่าศาลรัฐธรรมนูญจะพิจารณาวินิจฉัยเรื่องนั้น ๆ ไปในทิศทางใด นอกจากนี้ การกำหนดมาตรการหรือวิธีการใด ๆ ก่อนการวินิจฉัยอาจก่อให้เกิดปัญหา

ในทางปฏิบัติได้ เพราะเป็นการกำหนดมาตรการหรือวิธีการใด ๆ ก่อนการวินิจฉัยอันเป็นการใช้อำนาจของ ศาลรัฐธรรมนูญเข้าไปรุกล้ำหน้าที่และอำนาจของหน่วยงานของรัฐ เจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือบุคคลที่เกี่ยวข้อง ที่ประชุมแสดงความเห็นและสอบถาม ดังนี้

- การกำหนดมาตรการเพื่อคุ้มครองประโยชน์สาธารณะในระหว่างการพิจารณาโดยให้หน่วยงานของรัฐ เจ้าหน้าที่ของรัฐปฏิบัติตามคำสั่งของศาลรัฐธรรมนูญ มีลักษณะคล้ายกับการปฏิบัติหน้าที่ของ ตำรวจศาล (Court Marshal) ในศาลฎีกาของประเทศสหรัฐอเมริกา แต่ความในร่างมาตรานี้กำหนดให้ ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจมากเกินไปโดยเฉพาะการมีคำสั่งให้หน่วยงานของรัฐ หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ ปฏิบัติตามซึ่งอาจทำให้เกิดปัญหาในทางปฏิบัติได้ ทั้งนี้ ในกรณีจำเป็นศาลรัฐธรรมนูญสามารถขอความช่วยเหลือหรือความร่วมมือจากหน่วยงานของรัฐหน่วยงานหนึ่งหน่วยงานใดให้ทำหน้าที่คุ้มครองความปลอดภัยในระหว่างการพิจารณาได้อยู่แล้ว

ประธานกรรมการกล่าวว่า การกำหนดให้ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจเพิ่มขึ้นตามที่ศาลรัฐธรรมนูญเสนอ ในบางกรณีอาจทำให้ศาลรัฐธรรมนูญถูกกดดันจากประชาชนจำนวนมากให้ต้องกำหนดมาตรการในการ คุ้มครองประโยชน์สาธารณะในระหว่างการพิจารณาคดีก็ได้ และเมื่อศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งเป็นประการใด แล้วก็อาจจะทำให้ศาลรัฐธรรมนูญปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างยากลำบาก

นายสุพจน์ ไข่มุกด์ รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง ในฐานะประธานอนุกรรมการพิจารณาศึกษา หลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. .... กล่าวว่า เหตุที่ศาลรัฐธรรมนูญเสนอให้เพิ่มเรื่องอำนาจในการกำหนดมาตรการคุ้มครองประโยชน์สาธารณะ ในระหว่างการพิจารณาคดี เพราะประสงค์ที่จะป้องกันความเสียหายที่อาจจะเกิดขึ้นหรือยากแก่การแก้ไข เยียวยาซึ่งเกิดขึ้นจากเหตุการณ์อย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น การชุมนุมปิดล้อมเพื่อกดดันตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ประธานกรรมการกล่าวว่า บทบัญญัติที่ศาลรัฐธรรมนูญเสนอให้คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ เพิ่มขึ้นใหม่นั้น กำหนดให้ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจในการกำหนดมาตรการหรือวิธีการในการคุ้มครอง ประโยชน์สาธารณะในระหว่างการพิจารณาได้อย่างกว้างขวาง แม้คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ จะกำหนดให้ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจในการกำหนดมาตรการคุ้มครองประโยชน์สาธารณะในระหว่างการ พิจารณาคดี เพื่อป้องกันความเสียหายที่อาจจะเกิดขึ้นหรือยากแก่การแก้ไขเยียวยาซึ่งเกิดขึ้นจากเหตุการณ์ อย่างใดอย่างหนึ่ง ศาลรัฐธรรมนูญก็ไม่น่าจะมีศักยภาพเพียงพอในการดำเนินการ นอกจากนี้ การที่ ศาลรัฐธรรมนูญไม่มีอำนาจดังกล่าวอาจทำให้ประชาชนยังคงศรัทธาศาลรัฐธรรมนูญก็ได้ เพราะหาก ศาลรัฐธรรมนูญใช้อำนาจในการกำหนดมาตรการคุ้มครองประโยชน์สาธารณะในระหว่างการพิจารณา ไปในทางหนึ่งทางใด อาจทำให้ทราบว่าศาลรัฐธรรมนูญจะพิจารณาวินิจฉัยเรื่องนั้น ๆ ไปในทิศทางใด ซึ่งอาจทำให้ประชาชนอีกฝ่ายหนึ่งเห็นว่าศาลรัฐธรรมนูญไม่มีความยุติธรรมก็ได้

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญอาจแก้ไขปรับปรุงบทบัญญัติที่ ศาลรัฐธรรมนูญเสนอเพิ่มขึ้นใหม่ โดยให้ศาลรัฐธรรมนูญใช้อำนาจได้อย่างจำกัดก็ได้ เพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญ มีอำนาจในการดำเนินการกับวิกฤตการณ์ที่อาจเกิดขึ้นในระหว่างการพิจารณาได้

- หน้าที่ในการรักษาความสงบเรียบร้อยของศาลเป็นหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐซึ่งมีหน้าที่ในการ ดูแลรักษาความสงบของประเทศเมื่อเกิดเหตุการณ์ความรุนแรง หรือเมื่อมีการชุมนุมปิดล้อม ศาลรัฐธรรมนูญในระหว่างการพิจารณา ศาลรัฐธรรมนูญก็สามารถขอความร่วมมือและร้องขอให้หน่วยงาน ของรัฐดังกล่าวเข้ามาดูแลรักษาความสงบเรียบร้อยได้

นายสุพจน์ ไข่มุกด์ รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง ในฐานะประธานอนุกรรมการพิจารณาศึกษา หลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. .... กล่าวว่า

หากไม่บัญญัติตามที่ศาลรัฐธรรมนูญเสนอเพิ่มขึ้นใหม่ รัฐบาลและหน่วยงานของรัฐอาจปฏิบัติหน้าที่ในการดูแลรักษาความสงบเรียบร้อยได้อย่างยากลำบาก เพราะจะไม่มีคำสั่งศาลรัฐธรรมนูญที่สั่งให้ดำเนินการเป็นข้ออ้างในการปฏิบัติหน้าที่

- มีที่ปรึกษาประจำคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญแสดงความเห็นว่า ศาลรัฐธรรมนูญไม่ควรตกเป็นเครื่องมือของรัฐบาลหรือหน่วยงานของรัฐในการดำเนินการดังกล่าว เพราะรัฐบาลหรือหน่วยงานของรัฐสามารถใช้อำนาจในการดูแลรักษาความสงบเรียบร้อยได้อยู่แล้ว

ประธานกรรมการกล่าวว่า มาตรการและกลไกในเรื่องละเมิดอำนาจศาลที่กำหนดไว้ในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ น่าจะเป็นมาตรการและกลไกที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพมากกว่ามาตรการและกลไกในการออกคำสั่งเพื่อคุ้มครองประโยชน์สาธารณะตามความที่ศาลรัฐธรรมนูญเสนอเพิ่มขึ้นใหม่

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า ความในร่างมาตรา ๗ กำหนดให้ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจในการพิจารณาวินิจฉัยเรื่องที่กำหนดไว้เท่านั้น ไม่ได้กำหนดให้มีหน้าที่และอำนาจในการบังคับคดีด้วย ดังนั้นศาลรัฐธรรมนูญจึงไม่น่าจะกำหนดมาตรการในคุ้มครองประโยชน์สาธารณะในระหว่างการพิจารณาได้

นายสุพจน์ ไข่มุกด์ รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง ในฐานะประธานอนุกรรมการพิจารณาศึกษาหลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. .... กล่าวว่า รัฐบาลและหน่วยงานของรัฐมีหน้าที่ที่จะต้องบังคับการให้เป็นไปตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ

นายอัชพร จารุจินดา กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการยกร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ กล่าวว่า ศาลรัฐธรรมนูญเป็นองค์กรที่ทำหน้าที่ในการพิจารณาวินิจฉัยว่าเรื่องใดขัดต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่เป็นหลัก แต่การบังคับให้เป็นไปตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญจะเป็นไปตามระบบการบริหารราชการตามปกติ ศาลรัฐธรรมนูญจึงไม่อาจมีอำนาจในการออกคำสั่งเพื่อคุ้มครองประโยชน์สาธารณะในระหว่างการพิจารณาได้

ประธานกรรมการกล่าวว่า ในทางปฏิบัติศาลรัฐธรรมนูญก็ไม่อาจออกคำสั่งเพื่อคุ้มครองประโยชน์สาธารณะในระหว่างการพิจารณาเพื่อให้มีผลในทันทีได้

- มีที่ปรึกษาประจำคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญแสดงความเห็นว่า ในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้มีการกำหนดเรื่องละเมิดอำนาจศาลไว้แล้ว หากเกิดปัญหาอุปสรรคในระหว่างการพิจารณา ศาลรัฐธรรมนูญก็สามารถใช้มาตรการและกลไกที่กำหนดไว้ในเรื่องละเมิดอำนาจศาลมาใช้ได้ เมื่อความปรากฏชัดเจนศาลรัฐธรรมนูญก็มีอำนาจในการสั่งจำคุกบุคคลใด ๆ ที่ละเมิดอำนาจศาลได้ทันทีโดยไม่ต้องทำการไต่สวนก่อนก็ได้

ประธานกรรมการสอบถามว่า กรมราชทัณฑ์สามารถควบคุมตัวผู้ที่ถูกศาลรัฐธรรมนูญสั่งลงโทษจำคุกฐานละเมิดอำนาจศาลได้หรือไม่

ศาสตราจารย์พิเศษ หม่อมหลวงไกรฤกษ์ เกษมสันต์ ที่ปรึกษาประจำคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ชี้แจงว่า กรมราชทัณฑ์มีหน้าที่และอำนาจในการควบคุมตัวผู้ที่ถูกศาลสั่งลงโทษจำคุกฐานละเมิดอำนาจศาลได้ ไม่ว่าจะศาลที่มีคำสั่งนั้นจะเป็นศาลใดก็ตาม

ประธานกรรมการกล่าวว่า คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญไม่ควรเพิ่มความเข้มงวดใหม่ตามที่ศาลรัฐธรรมนูญเสนอ

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติไม่เพิ่มความเข้มงวดใหม่ตามที่ศาลรัฐธรรมนูญเสนอ

มาตรา ๖๙

“มาตรา ๖๙ คำวินิจฉัยของศาลให้ถือเสียงข้างมาก เว้นแต่รัฐธรรมนูญจะบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น”

ประเด็นการพิจารณา

นายอภิวัฒน์ คงชาติรี อนุกรรมการยกร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ชี้แจงว่า ในร่างมาตรานี้ ศาลรัฐธรรมนูญมีข้อสังเกตว่า กรณีที่คะแนนเสียงตุลาการศาลรัฐธรรมนูญเท่ากันจะต้องดำเนินการอย่างไร

นายสุพจน์ ไข่มุกด์ รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง ในฐานะประธานอนุกรรมการพิจารณาศึกษาหลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. .... กล่าวว่า คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญควรพิจารณากำหนดวิธีการในการหาข้อยุติกรณีที่คะแนนเสียงเท่ากัน เพื่อกำหนดไว้เป็นแนวทางให้ศาลรัฐธรรมนูญดำเนินการ

นายอัชพร จารุจินดา กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการยกร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ กล่าวว่า กรณีที่คะแนนเสียงเท่ากันควรกำหนดให้ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญประชุมปรึกษาหารือ เพื่อให้คำวินิจฉัยมีผลไปในทางใดทางหนึ่ง

ที่ประชุมแสดงความเห็นและสอบถาม ดังนี้

- ปัญหาเรื่องคะแนนเสียงเท่ากันจะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อมีจำนวนตุลาการศาลรัฐธรรมนูญเป็นเลขคู่ เท่านั้น การที่มีจำนวนตุลาการศาลรัฐธรรมนูญเป็นเลขคี่ และการกำหนดให้ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญทุกคนต้องลงมติก็จะทำไม่เกิดกรณีที่คะแนนเสียงเท่ากัน ในประเทศสหรัฐอเมริกากรณีที่ผู้พิพากษาในศาลฎีกาเจ็บป่วยหรือตาย ศาลฎีกาจะไม่มีลงมติดังนั้นกว่าผู้พิพากษาจะหายป่วย หรือมีการแต่งตั้งผู้พิพากษาคนใหม่เข้ามาปฏิบัติหน้าที่แล้ว

ประธานกรรมการกล่าวว่า แม้ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญจะมีจำนวนเท่ากันซึ่งเป็นเลขคี่ก็ตาม แต่ก็มีความเป็นไปได้ที่ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญเหลือจำนวนเป็นเลขคู่ได้ เช่น ถูกคัดค้าน หรือเจ็บป่วย เป็นต้น และสอบถามว่า การกำหนดให้ประธานศาลรัฐธรรมนูญมีคะแนนเสียงชี้ขาดอีกเสียงหนึ่งจะเหมาะสมหรือไม่

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า ความในร่างมาตรานี้ไม่อาจกำหนดให้ประธานศาลรัฐธรรมนูญมีคะแนนเสียงชี้ขาดอีกเสียงหนึ่งได้ เพราะขัดต่อรัฐธรรมนูญ ทางออกที่ดีและเหมาะสมที่สุดที่จะใช้ในการแก้ปัญหากรณีที่คะแนนเสียงเท่ากัน คือ การกำหนดให้ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญประชุมปรึกษาหารือกัน เพื่อให้ได้ข้อยุติ ซึ่งเรื่องดังกล่าวจะต้องกำหนดไว้ให้ชัดเจน ไม่เช่นนั้นก็จะไม่มีตุลาการศาลรัฐธรรมนูญคนใดเปลี่ยนแปลงการลงมติของตนเอง นอกจากนี้ อาจกำหนดให้ยกคำร้องในกรณีที่ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญมีคะแนนเสียงเท่ากันก็ได้

- การกำหนดให้ประธานตุลาการศาลรัฐธรรมนูญมีคะแนนเสียงชี้ขาดอีกเสียงหนึ่งไม่น่าจะเหมาะสม เพราะประธานตุลาการศาลรัฐธรรมนูญจะลงคะแนนเสียงตามที่ตนได้ลงมติในครั้งแรกอยู่แล้ว การกำหนดให้ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญประชุมปรึกษาหารือเพื่อให้ได้ข้อยุติน่าจะเหมาะสมกว่า

ประธานกรรมการกล่าวว่า การพิจารณาคดีของศาลรัฐธรรมนูญไม่มีโจทก์และจำเลย ศาลรัฐธรรมนูญจึงไม่อาจยกฟ้องจำเลยได้ในกรณีที่คะแนนเสียงเท่ากัน และสอบถามว่า การกำหนดให้ยกคำร้องในกรณีที่ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญมีคะแนนเสียงเท่ากันจะเหมาะสมหรือไม่

นายอัชพร จารุจินดา กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการยกร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ ชี้แจงว่า การกำหนดให้ยกคำร้องในกรณีที่ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญมีคะแนนเสียงเท่ากันไม่น่าจะเหมาะสม เพราะบางกรณีศาลรัฐธรรมนูญจะต้องวินิจฉัยเพื่อแก้ไขปัญหาสำคัญของประเทศ

ประธานกรรมการกล่าวว่า แม้คำร้องดังกล่าวจะถูกยกคำร้องไปแล้วก็สามารถมายื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญใหม่ได้ หากปัญหาดังกล่าวยังไม่ได้ข้อยุติ

นายสุพจน์ ไข่มุกด์ รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง ในฐานะประธานอนุกรรมการพิจารณาศึกษาหลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. .... ชี้แจงว่า ที่ผ่านมาศาลรัฐธรรมนูญเคยมีการประชุมปรึกษาหารือกันเพื่อให้สามารถมีคำวินิจฉัยไปในทางใดทางหนึ่งได้ในกรณีที่มีคะแนนเสียงเท่ากันมาแล้ว

ประธานกรรมการเสนอแก้ไขร่างมาตรานี้ เป็นดังนี้

“มาตรา ๖๙ คำวินิจฉัยของศาลให้ถือเสียงข้างมาก เว้นแต่รัฐธรรมนูญจะบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น ในกรณีที่คะแนนเสียงเท่ากัน ให้ศาลปรึกษาหารือกันอีกครั้งหนึ่ง เมื่อหารือกันแล้วยังมีคะแนนเสียงเท่ากัน ให้คำร้องหรือหนังสือขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยเป็นอันตกไป”

นอกจากนี้ การแก้ไขร่างมาตรานี้ในลักษณะนี้จะทำให้ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญฝ่ายที่เห็นว่าควรยกคำร้องยืนยันการลงมติของตนเอง

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า ความในร่างมาตรานี้ควรกำหนดให้มีการประชุมปรึกษาหารือกันจนกว่าจะได้ข้อยุติก็น่าจะเพียงพอแล้ว

ประธานกรรมการเสนอแก้ไขร่างมาตรานี้ เป็นดังนี้

“มาตรา ๖๙ คำวินิจฉัยของศาลให้ถือเสียงข้างมาก เว้นแต่รัฐธรรมนูญจะบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น ในกรณีที่คะแนนเสียงเท่ากัน ให้ศาลปรึกษาหารือกันจนกว่าจะได้ข้อยุติ”

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติแก้ไขร่างมาตรา ๖๙ เป็นดังนี้

“มาตรา ๖๙ คำวินิจฉัยของศาลให้ถือเสียงข้างมาก เว้นแต่รัฐธรรมนูญจะบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น ในกรณีที่คะแนนเสียงเท่ากัน ให้ศาลปรึกษาหารือกันจนกว่าจะได้ข้อยุติ”

มาตรา ๗๐

“มาตรา ๗๐ คำวินิจฉัยของศาลอย่างน้อยต้องประกอบด้วยข้ออ้างและคำขอตามที่ปรากฏในคำร้องหรือหนังสือขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัย ข้อโต้แย้งในคำชี้แจงข้อกล่าวหา ประเด็นแห่งคดีสรุปข้อเท็จจริงที่ได้จากการพิจารณา เหตุผลในการวินิจฉัยในปัญหาข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายในแต่ละประเด็น และบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่ยกขึ้นอ้างอิง รวมทั้งผลแห่งคำวินิจฉัย

คำวินิจฉัยของศาลต้องลงลายมือชื่อของตุลาการที่วินิจฉัย ถ้าตุลาการคนใดมีเหตุจำเป็นอันไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ไม่สามารถลงลายมือชื่อได้ ให้องค์คณะนั้นมอบหมายให้ตุลาการคนใดคนหนึ่งที่เป็นองค์คณะจัดแจ้งเหตุดังกล่าวแล้วติดรวมไว้กับคำวินิจฉัย”

ประเด็นการพิจารณา

นายอภิวัฒน์ คงชาติรี อนุกรรมการยกร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ชี้แจงว่า ความในร่างมาตรานี้ คณะอนุกรรมการยกร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญได้แก้ไขปรับปรุงความในวรรคหนึ่งโดยเพิ่มความว่า “ขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัย” ไว้หลังความว่า “คำร้องหรือหนังสือ”

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๗๐ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๗๒

“มาตรา ๗๒ คำวินิจฉัยของศาลให้มีผลในวันอ่าน

ในกรณีที่ศาลมีคำวินิจฉัยคดีที่มีคู่กรณี ถ้าคู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหรือทั้งสองฝ่าย แล้วแต่กรณี ทราบนัดโดยชอบแล้วไม่มา ให้ศาลบันทึกไว้และให้ถือว่าคำวินิจฉัยนั้นได้อ่านโดยชอบแล้ว

ในกรณีที่ศาลมีคำวินิจฉัยคดีที่ไม่มีผู้ร้อง ให้ศาลแจ้งคำวินิจฉัยของศาลแก่ผู้ร้องหรือผู้มีหนังสือ ขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัย และให้ถือว่าวันที่ศาลลงมติซึ่งเป็นวันที่ปรากฏในคำวินิจฉัยเป็นวันอ่าน

ในกรณีที่ศาลมีคำวินิจฉัยคดีตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๓ มาตรา ๒๑๒ มาตรา ๒๑๓ หรือ มาตรา ๒๓๑ (๑) ให้สำนักงานจัดทำประกาศผลแห่งคำวินิจฉัยของศาลส่งไปประกาศในราชกิจจานุเบกษา โดยเร็ว

การแจ้งให้คู่กรณีมาฟังคำวินิจฉัยและการอ่านคำวินิจฉัยของศาลตามวรรคสอง และการแจ้ง คำวินิจฉัยตามวรรคสาม ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการตามข้อกำหนดของประธานศาลรัฐธรรมนูญ”

ประเด็นการพิจารณา

นายอภิวัฒน์ คงชาติ อนุกรรมการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ชี้แจงว่า ความในร่างมาตรานี้ คณะอนุกรรมการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง และกฎหมายประกอบ รัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญได้แก้ไขปรับปรุงความในวรรคสามโดยเพิ่มความว่า “ขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัย” ไว้หลังความว่า “ผู้ร้องหรือผู้มีหนังสือ” นอกจากนี้ ศาลรัฐธรรมนูญเห็นว่า ควรเพิ่มเติมเรื่องการบังคับตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญตามร่างมาตรา ๘๖ เดิมที่ศาลรัฐธรรมนูญ เสนอ

ประธานกรรมการกล่าวว่า รัฐธรรมนูญกำหนดไว้อย่างชัดเจนแล้วว่าผลของคำวินิจฉัยของ ศาลรัฐธรรมนูญผูกพันทุกองค์กร จึงไม่มีความจำเป็นจะต้องกำหนดเรื่องการบังคับตามคำวินิจฉัยของ ศาลรัฐธรรมนูญไว้อีก

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๗๒ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๗๔

“มาตรา ๗๔ ในกรณีที่คำวินิจฉัยหรือคำสั่งของศาลมีข้อผิดพลาดหรือผิดหลงเล็กน้อย เมื่อศาลเห็น เอง หรือเมื่อคู่กรณีร้องขอและศาลเห็นสมควร ศาลจะมีคำสั่งแก้ไขเพิ่มเติมข้อผิดพลาดหรือผิดหลงเล็กน้อย เช่นว่านั้นให้ถูกต้องก็ได้

การทำคำสั่งแก้ไขเพิ่มเติมตามวรรคหนึ่งจะต้องไม่เป็นการกลับหรือแก้ผลในคำวินิจฉัยหรือ คำสั่งเดิม เมื่อได้ทำคำสั่งเช่นว่านั้นแล้ว ให้แจ้งคู่กรณีทราบ และให้นำความในมาตรา ๗๑ วรรคสาม และวรรคสี่ มาใช้บังคับด้วยโดยอนุโลม”

ประเด็นการพิจารณา

นายอภิวัฒน์ คงชาติ อนุกรรมการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ชี้แจงว่า ความในร่างมาตรานี้ คณะอนุกรรมการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง และกฎหมายประกอบ รัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญได้แก้ไขปรับปรุงความในวรรคสองโดยเพิ่มความว่า “และวรรคสี่” ไว้หลังความว่า “มาตรา ๗๑ วรรคสาม” ตามข้อเสนอของศาลรัฐธรรมนูญซึ่งเห็นว่า

ความในวรรคสองไม่ได้โยกร่างมาตรา ๗๑ วรรคสี่ ที่ให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษามาใช้ด้วย จึงขอให้เพิ่มเติมความว่า “และวรรคสี่” ไว้หลังความว่า “มาตรา ๗๑ วรรคสาม” เพื่อให้ต้องนำคำสั่งแก้ไขเพิ่มเติมคำวินิจฉัยหรือคำสั่งที่มีข้อผิดพลาดหรือผิดหลงเล็กน้อยไปประกาศในราชกิจจานุเบกษาด้วย

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๗๔ โดยไม่มีการแก้ไข

หมวด ๕ สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

“หมวด ๕

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ”

ประเด็นการพิจารณา

นายอภิวัฒน์ คงชาติรี อนุกรรมการยกร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ชี้แจงว่า ความในหมวด ๕ สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ คณะกรรมการมีมติตัดออกทั้งหมดแล้ว

นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ สอบถามว่า การตัดร่างมาตรา ๘๕ และร่างมาตรา ๘๗ ซึ่งกำหนดไว้ในหมวด ๕ สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ออก จะมีผลกระทบต่อการตรวจสอบการใช้จ่ายเงินแผ่นดินของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญโดยสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินหรือไม่อย่างไร

ประธานกรรมการกล่าวว่า สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญเป็นหน่วยงานของรัฐที่เป็นหน่วยรับตรวจของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินอยู่แล้ว แม้จะไม่ได้มีการกำหนดร่างมาตรา ๘๕ และร่างมาตรา ๘๗ ไว้ในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ก็ตาม

นายอุดม รัฐอมฤต โฆษกกรรมการ กล่าวว่า คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญอาจตัดคำว่า “สำนักงาน” และ “เลขาธิการ” ที่ปรากฏอยู่ในบทบัญญัติของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ออกได้ เพราะคณะกรรมการได้ตัดบทบัญญัติในหมวด ๕ สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ออกไปทั้งหมดแล้ว

นายอภิวัฒน์ คงชาติรี อนุกรรมการยกร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ชี้แจงว่า บทบัญญัติในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ มีการใช้เฉพาะคำว่า “เลขาธิการ” เท่านั้น ส่วนคำว่า “สำนักงาน” ตัดออกไปทั้งหมดแล้ว

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติตัดบทบัญญัติในหมวด ๕ สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ออกทั้งหมด

มาตรา ๘๘

“มาตรา ๘๘ ให้ประธานศาลรัฐธรรมนูญและตุลาการศาลรัฐธรรมนูญซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับบรรดาที่มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ ยังคงอยู่ในตำแหน่งต่อไปจนกว่าจะครบวาระตามที่กำหนดในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ หรือพ้นจากตำแหน่งตามมาตรา ๑๘”

ประเด็นการพิจารณา

นายอภิวัฒน์ คงชาติรี อนุกรรมการยกร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ชี้แจงว่า ศาลรัฐธรรมนูญเสนอเพิ่มเติมความว่า “เว้นแต่กรณีตาม (๑) ในส่วนที่เกี่ยวกับการขาดคุณสมบัติตามมาตรา ๘ มีให้นำมาใช้บังคับ”

ในส่วนท้ายของร่างมาตรานี้ เพื่อให้ไม่ให้คุณสมบัติที่กำหนดขึ้นตามรัฐธรรมนูญ และตามร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ มีผลใช้บังคับกับตุลาการศาลรัฐธรรมนูญซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่ในปัจจุบัน

ประธานกรรมการกล่าวว่า ความในร่างมาตรานี้ควรคงไว้ตามเดิม นอกจากนี้ คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญควรจัดทำหนังสือชี้แจงเกี่ยวกับประเด็นดังกล่าว เพื่อใช้ในการชี้แจงต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติด้วย

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๘๘ โดยไม่มีการแก้ไข

อนึ่ง นายอภิวัฒน์ คงชาติ อนุกรรมการยกร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ชี้แจงว่า จากการตรวจสอบร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ คำว่า “สำนักงาน” ยังมีการบัญญัติไว้ในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. .... ในร่างมาตรา ๔๑ วรรคสาม ที่กำหนดว่าคำร้องใดมีรายการไม่ครบถ้วน หรือไม่ชัดเจน หรือไม่อาจเข้าใจได้ ให้สำนักงานให้คำแนะนำแก่ผู้ร้องเพื่อดำเนินการแก้ไขเพิ่มเติมคำร้องนั้นให้ถูกต้อง นอกจากนี้ ยังบัญญัติคำว่า “สำนักงาน” ไว้ในร่างมาตรา ๔๗ วรรคสอง ด้วย โดยให้คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาคำร้องว่าจะรับหรือไม่รับคำร้องภายในห้าวันนับแต่วันที่ได้รับเรื่องจากสำนักงาน ดังนั้น จึงสามารถบัญญัติบทนิยามความหมายของคำว่า “สำนักงาน” ไว้ในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ได้

นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ สอบถามว่า บทนิยามความหมายของคำว่า “เลขาธิการ” มีการบัญญัติไว้ในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญนี้หรือไม่

นายอภิวัฒน์ คงชาติ อนุกรรมการยกร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ชี้แจงว่า บทนิยามความหมายของคำว่า “เลขาธิการ” ไม่ได้มีการบัญญัติไว้ในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้แล้ว

ประธานกรรมการกล่าวว่า คำว่า “สำนักงาน” นั้น ควรแก้ไขโดยใช้ถ้อยคำตามที่รัฐธรรมนูญบัญญัติ โดยใช้คำว่า “หน่วยงานที่รับผิดชอบงานธุรการของศาล” แทนคำว่า “สำนักงาน” ส่วนคำว่า “เลขาธิการ” ให้ใช้คำว่า “หัวหน้าหน่วยงานที่รับผิดชอบงานธุรการของศาล” แทน

จากนั้น ที่ประชุมพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. .... ต่อจากการประชุมครั้งที่แล้ว โดยพิจารณาเรียงลำดับเป็นรายมาตรา ตั้งแต่ส่วนที่ ๓ การดำเนินการกรณีฝ่าฝืนมาตรา ๑๔๔ ของรัฐธรรมนูญ สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

ส่วนที่ ๓ การดำเนินการกรณีฝ่าฝืนมาตรา ๑๔๔ ของรัฐธรรมนูญ

“ส่วนที่ ๓

การดำเนินการกรณีฝ่าฝืนมาตรา ๑๔๔ ของรัฐธรรมนูญ”

ประเด็นการพิจารณา

- ไม่มี -

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบชื่อส่วนที่ ๓ การดำเนินการกรณีฝ่าฝืนมาตรา ๑๔๔ ของรัฐธรรมนูญ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๑๑๙/๒

“มาตรา ๑๑๙/๒ เมื่อความปรากฏต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ไม่ว่าจะมีการแจ้งหรือไม่ว่า สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือกรรมการ กระทำการฝ่าฝืนมาตรา ๑๔๔ วรรคหนึ่งหรือ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญ ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ดำเนินการสอบสวนเป็นทางลับโดยพลัน ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด”

ประเด็นการพิจารณา

นางชิ่งสมน นิวาทวงษ์ ประธานอนุกรรมการยกร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ชี้แจงว่า ร่างมาตรา ๑๑๙/๒ เป็นการบัญญัติให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญในกรณีตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๔๔ ของรัฐธรรมนูญ ซึ่งจะเป็กรณีที่มีเจ้าหน้าที่ของรัฐที่จัดทำโครงการหรืออนุมัติหรือจัดสรรเงินงบประมาณโดยรู้ว่ามีกรกระทำฝ่าฝืนมาตรา ๑๔๔ ของรัฐธรรมนูญ ถ้าเจ้าหน้าที่ของรัฐคนดังกล่าวได้ทำหนังสือโต้แย้งหรือมีหนังสือแจ้งให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ทราบ ให้พ้นจากความรับผิด แต่กรณีดังกล่าวที่ประชุมคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญได้มีแนวทางในการยกร่างมาตรา ๑๑๙/๒ ว่า แม้ไม่มีเจ้าหน้าที่ของรัฐมาแจ้งต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ก็ตาม หากคณะกรรมการ ป.ป.ช. ทราบเรื่องในกรณีดังกล่าวเองก็สามารถดำเนินการสอบสวนในทางลับได้ด้วย

ประธานกรรมการกล่าวว่า เมื่อพิจารณาถ้อยคำตามมาตรา ๑๔๔ วรรคหก ของรัฐธรรมนูญ แล้วเห็นว่า มีความมุ่งหมายมอบภาระให้แก่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา เป็นผู้ยื่นเรื่องต่อศาลรัฐธรรมนูญ ส่วนในกรณีเจ้าหน้าที่ของรัฐนั้น ต้องเป็นกรณีที่มีเจ้าหน้าที่ของรัฐคนดังกล่าวได้มีหนังสือแจ้งไปยังคณะกรรมการ ป.ป.ช. ดังนั้น ในร่างมาตรา ๑๑๙/๒ ที่กำหนดว่า เมื่อความปรากฏต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. แล้วให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ดำเนินการสอบสวนเป็นทางลับโดยพลัน การบัญญัติในลักษณะดังกล่าวจะทำได้หรือไม่

นายอัชพร จารุจินดา กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการยกร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ กล่าวว่า เมื่อพิจารณาถ้อยคำที่บัญญัติในตอนต้นของมาตรา ๑๔๔ วรรคหก ของรัฐธรรมนูญ ความว่า “ในกรณีที่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตได้รับแจ้ง...” ซึ่งแปลความได้ว่าต้องมีการแจ้งเรื่องที่มีการฝ่าฝืนมาตรา ๑๔๔ ของรัฐธรรมนูญ ไปยังคณะกรรมการ ป.ป.ช. เท่านั้น

ศาสตราจารย์พิเศษวิชา มหาคุณ ที่ปรึกษาประจำคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ กล่าวว่า ระบบการไต่สวนของคณะกรรมการ ป.ป.ช. จะมีอยู่ด้วยกันสองประการ คือ ๑) กรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. เห็นว่ามีเหตุอันควรสงสัย และ ๒) กรณีที่มีผู้กล่าวหา ร้องมายังคณะกรรมการ ป.ป.ช. เมื่อพิจารณามาตรา ๑๔๔ ของรัฐธรรมนูญ เห็นว่าเป็นระบบที่มีช่องทางพิเศษนอกเหนือจากที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้เคยปฏิบัติมาในอดีต โดยต้องมีการเริ่มต้นจากฝ่ายนิติบัญญัติ หรือกรณีที่มีเจ้าหน้าที่ของรัฐที่จัดทำโครงการหรืออนุมัติหรือจัดสรรเงินงบประมาณโดยรู้ว่ามีกรกระทำฝ่าฝืนมาตรา ๑๔๔ ของรัฐธรรมนูญ ถ้าเจ้าหน้าที่ของรัฐคนดังกล่าวได้ทำหนังสือโต้แย้งหรือมีหนังสือแจ้งให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ทราบ เพื่อให้พ้นจากความรับผิด ในขณะที่เดียวกันคณะกรรมการ ป.ป.ช. ต้องดำเนินการต่อด้วยวิธีการสอบสวนเบื้องต้น ดังนั้น ร่างมาตรา ๑๑๙/๒ ต้องบัญญัติให้สอดคล้องกับมาตรา ๑๔๔ ของรัฐธรรมนูญ โดยต้องมีการแจ้งว่ามีการกระทำที่เป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๑๔๔ ของรัฐธรรมนูญ มายังคณะกรรมการ ป.ป.ช. ก่อน เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการตีความว่าคณะกรรมการ ป.ป.ช. กระทำการเกินหน้าที่และอำนาจ

นายภัทรธะ คำพิทักษ์ กรรมการ ในฐานะรองประธานอนุกรรมการพิจารณาศึกษาหลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. .... สอบถามว่า

ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐจัดทำโครงการหรืออนุมัติหรือจัดสรรเงินงบประมาณโดยรู้ว่ามี การกระทำฝ่าฝืน มาตรา ๑๔๔ ของรัฐธรรมนูญ ถ้าเจ้าหน้าที่ของรัฐคนดังกล่าวได้ทำหนังสือโต้แย้งหรือมีหนังสือแจ้งให้ คณะกรรมการ ป.ป.ช. ทราบ เพื่อให้ตนพ้นจากความรับผิด จะมีลักษณะเป็นการพอกตัวเองเพื่อให้ตนพ้น จากความรับผิดหรือไม่

ศาสตราจารย์พิเศษวิชา มหาคุณ ที่ปรึกษาประจำคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ กล่าวว่า กระบวนการตามมาตรา ๑๔๔ ของรัฐธรรมนูญ เป็นกระบวนการที่มีจุดเริ่มต้นจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือสมาชิกวุฒิสภาร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย สำหรับในส่วน of เจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ในการจัดทำโครงการหรืออนุมัติหรือจัดสรรเงินงบประมาณที่เป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๑๔๔ ของรัฐธรรมนูญ ก็สามารถที่จะกันตัวเองให้พ้นจากความรับผิดได้ด้วยวิธีการทำหนังสือโต้แย้งหรือมีหนังสือมายัง คณะกรรมการ ป.ป.ช. ซึ่งการที่เจ้าหน้าที่ของรัฐมีหนังสือมายังคณะกรรมการ ป.ป.ช. นั้น เรื่องที่แจ้งมา ดังกล่าวจะอยู่ในหน้าที่และอำนาจสอบสวนของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ทันทที และกระบวนการสอบสวนนั้น จะต้องมีการคุ้มครองเจ้าหน้าที่ของรัฐคนดังกล่าวในฐานะพยานในคดี โดยต้องไม่เปิดเผยชื่อ ที่อยู่ ของเจ้าหน้าที่ของรัฐคนดังกล่าว และให้เจ้าหน้าที่ของรัฐคนดังกล่าวได้รับความคุ้มครองในทันที โดยไม่ต้อง มีการร้องขอให้คุ้มครองจากเจ้าหน้าที่ของรัฐคนดังกล่าว อีกทั้งการแจ้งของเจ้าหน้าที่ของรัฐนั้น จะต้องเป็น กรณีที่มีการกระทำอันเป็นความผิดทางอาญาและเกี่ยวข้องกับการทุจริตโดยเฉพาะในโครงการที่มี ขนาดใหญ่ยิ่งต้องให้เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มาแจ้งข้อมูลได้รับความคุ้มครองเป็นอย่างดี เนื่องจากการแจ้งข้อมูล ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ทราบ เป็นการแสดงให้เห็นถึงความกล้าหาญของเจ้าหน้าที่ของรัฐคนดังกล่าวด้วย

นอกจากนี้ หลักการที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ใช้เป็นหลักในเรื่องการคุ้มครองพยาน และการกันไว้ เป็นพยานนั้น จะต้องได้รับความยินยอมและเป็นการสมัครใจเป็นพยานในคดีของเจ้าหน้าที่ของรัฐด้วย และจะต้องไม่มีลักษณะเป็นการตอรองเพื่อให้ตนพ้นจากความรับผิดเพื่อแลกกับการให้ข้อมูลแก่ คณะกรรมการ ป.ป.ช. และจะต้องเป็นพยานในประเด็นสำคัญแห่งคดีและมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องใช้ พยานปากดังกล่าว คณะกรรมการ ป.ป.ช. จึงจะกันเจ้าหน้าที่ของรัฐไว้เป็นพยานในคดีได้ นอกจากนี้ เจ้าหน้าที่ของรัฐที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กันไว้เป็นพยานนั้น จะต้องไม่เป็นตัวการหรือเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ ในระดับที่มีอำนาจสั่งการในหน่วยงานของรัฐนั้นๆ

ประธานกรรมการสอบสวนว่า มีบทบัญญัติมาตราใดของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ที่บัญญัติเกี่ยวกับการคุ้มครองพยาน

นายวิษณุพล ฉวีวรรณ เลขาธิการอนุกรรมการยกร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการ ป้องกันและปราบปรามการทุจริต และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาาคติอาญาของ ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ชี้แจงว่า บทบัญญัติเกี่ยวกับการคุ้มครองพยานจะบัญญัติไว้ในร่างมาตรา ๑๔๔ ของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

ประธานกรรมการสอบสวนว่า ถ้อยคำที่บัญญัติในมาตรา ๑๔๔ ของรัฐธรรมนูญ ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ดำเนินการสอบสวน มีความหมายเช่นเดียวกันกับการไต่สวนหรือไม่

นายอัชพร จารุจินดา กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการยกร่างกฎหมายประกอบ รัฐธรรมนูญ ชี้แจงว่า ในชั้นการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๔ นั้น เหตุที่บัญญัติให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ดำเนินการสอบสวน เนื่องจากมีความเข้าใจว่าหากบัญญัติให้ดำเนินการไต่สวนซึ่งจะต้องมี กระบวนการที่เปิดเผย อาจส่งผลกระทบต่อความปลอดภัยของเจ้าหน้าที่ของรัฐที่มาแจ้งให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ทราบ ดังนั้น จึงได้บัญญัติให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ดำเนินการสอบสวน ประกอบกับการสอบสวน นั้นสามารถกระทำเป็นทางลับได้

ศาสตราจารย์พิเศษวิชา มหาคุณ ที่ปรึกษาประจำคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ กล่าวว่า ในทางปฏิบัติการไต่สวนก็สามารถกระทำเป็นทางลับได้เช่นกัน

ประธานกรรมการกล่าวว่า การบัญญัติไว้ในมาตรา ๑๔๔ ของรัฐธรรมนูญ มีความมุ่งหมายเพื่อไม่ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐต้องรับผิดชอบเกี่ยวกับโครงการที่ฝ่าฝืนมาตรา ๑๔๔ ของรัฐธรรมนูญ ด้วยวิธีการสองประการ คือ ๑) ทำหนังสือโต้แย้งต่อผู้บังคับบัญชา ซึ่งวิธีนี้อาจส่งผลกระทบต่อการทำงานของเจ้าหน้าที่ของรัฐคนดังกล่าวโดยอาจถูกผู้บังคับบัญชาทักท้วงได้ เนื่องจากไม่เห็นคล้อยตามผู้บังคับบัญชา และ ๒) การมีหนังสือแจ้งไปยังคณะกรรมการ ป.ป.ช. ซึ่งวิธีนี้เป็นวิธีการที่มีความปลอดภัยต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐที่แจ้งข้อมูล เนื่องจากคณะกรรมการ ป.ป.ช. ต้องเก็บข้อมูลของเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้แจ้งไว้เป็นความลับ

ศาสตราจารย์พิเศษวิชา มหาคุณ ที่ปรึกษาประจำคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ กล่าวว่า ควรมีการบัญญัติให้เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้แจ้งข้อมูลที่มีการฝ่าฝืนมาตรา ๑๔๔ ของรัฐธรรมนูญ ต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. โดยให้เจ้าหน้าที่ของรัฐคนดังกล่าวพ้นจากความรับผิด และต้องคุ้มครองเจ้าหน้าที่คนดังกล่าวด้วย แม้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ไม่ได้กั้นเจ้าหน้าที่ของรัฐคนดังกล่าวไว้เป็นพยานก็ตาม การบัญญัติในลักษณะดังกล่าวจะเป็นประโยชน์ต่อการปราบปรามการทุจริตในภาครัฐเป็นอย่างมาก

นางชิ้นสมน นิวาทวงษ์ ประธานอนุกรรมการยกร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง กล่าวว่า มาตรา ๑๔๔ วรรคสี่ ของรัฐธรรมนูญ ที่บัญญัติให้เจ้าหน้าที่ของรัฐพ้นจากความรับผิด กล่าวคือ หากเจ้าหน้าที่ของรัฐที่จัดทำโครงการหรืออนุมัติหรือจัดสรรเงินงบประมาณโดยรู้ว่ามีกรกระทำฝ่าฝืนมาตรา ๑๔๔ ของรัฐธรรมนูญ ถ้าเจ้าหน้าที่ของรัฐคนดังกล่าวได้ทำหนังสือโต้แย้งหรือมีหนังสือแจ้งให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ทราบ ให้พ้นจากความรับผิด ซึ่งในประเด็นการแจ้งข้อมูลให้แก่คณะกรรมการ ป.ป.ช. นั้น ไม่ได้มีการบัญญัติเกี่ยวกับระยะเวลาในการแจ้งเอาไว้ โดยอาจเกิดกรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐคนใดในขณะที่จัดทำโครงการรู้เห็นเป็นใจในการกระทำการฝ่าฝืนมาตรา ๑๔๔ ของรัฐธรรมนูญ แต่ต่อมาภายหลังรู้ว่าโครงการดังกล่าวอยู่ระหว่างการตรวจสอบของศาลรัฐธรรมนูญ เจ้าหน้าที่ของรัฐคนดังกล่าวก็ใช้ช่องว่างของกฎหมายไปแจ้งข้อมูลแก่คณะกรรมการ ป.ป.ช. โดยมีเจตนาเพื่อให้ตัวเองพ้นจากความรับผิดโดยผลของกฎหมาย ดังนั้น ควรมีการกำหนดระยะเวลาในการแจ้งว่าเมื่อมีการกระทำที่เป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๑๔๔ ของรัฐธรรมนูญ เจ้าหน้าที่ของรัฐจะต้องแจ้งภายในกำหนดระยะเวลาเท่าใด

ประธานกรรมการกล่าวว่า การให้เจ้าหน้าที่ของรัฐพ้นจากความรับผิดมีสองกรณี คือ ๑) มีการทำหนังสือโต้แย้ง ซึ่งกรณีนี้เห็นได้ชัดว่าจะต้องทำหนังสือโต้แย้งในระหว่างที่มีการจัดทำโครงการ และ ๒) เจ้าหน้าที่ของรัฐมีหนังสือไปยังคณะกรรมการ ป.ป.ช. สามารถแจ้งในภายหลังได้ เนื่องจากในขณะที่จัดทำโครงการเจ้าหน้าที่ของรัฐอาจมีความเกรงกลัวต่อผู้มีอำนาจรัฐในขณะนั้น ดังนั้น หากเป็นประโยชน์ต่อการปราบปรามการทุจริตก็ควรให้เจ้าหน้าที่ของรัฐที่มาแจ้งพ้นจากความรับผิดด้วย

นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ หรือต่อที่ประชุมในประเด็นโครงสร้างหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่บัญญัติไว้ในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ว่า เมื่อพิจารณา มาตรา ๒๓๔ (๑) ของรัฐธรรมนูญ จะเป็นกรณีการบัญญัติให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ดำเนินคดีกับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ หรือผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน ในกรณีมีพฤติการณ์ร้ายผิดปกติ ทุจริตต่อหน้าที่ หรือจงใจปฏิบัติหน้าที่หรือใช้อำนาจขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย ดังนั้น ในกรณีของการกระทำฝ่าฝืนมาตรา ๑๔๔ ของรัฐธรรมนูญ ซึ่งบัญญัติไว้ในร่างมาตรานี้จะถือว่าเป็นการจงใจปฏิบัติหน้าที่หรือใช้อำนาจขัดต่อบทบัญญัติ

แห่งรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย ตามมาตรา ๒๓๔ (๑) ของรัฐธรรมนูญ ด้วยหรือไม่ และกรณีตามมาตรา ๑๔๔ จะถือว่าคณะกรรมการ ป.ป.ช. ต้องส่งสำนวนการไต่สวนให้อัยการสูงสุดเพื่อฟ้องคดีต่อศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือไม่

นางชิ้นสมน นิวาทวงษ์ ประธานอนุกรรมการยกร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ชี้แจงว่า โครงสร้างในการบัญญัติหมวด ๖ การดำเนินการกับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและผู้ดำรงตำแหน่งเฉพาะ การจะดำเนินคดีในความผิดฐานใด และจะดำเนินคดีกับผู้ใดจะบัญญัติแยกเป็นส่วนๆ เช่น ในส่วนที่ ๓ จะเป็นเรื่องเกี่ยวกับการฝ่าฝืนมาตรา ๑๔๔ ของรัฐธรรมนูญ โดยเฉพาะเท่านั้น และในกรณีมีการฝ่าฝืนมาตรา ๑๔๔ ของรัฐธรรมนูญ จะต้องฟ้องคดีต่อศาลรัฐธรรมนูญ

นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ สอบถามว่า การกระทำการฝ่าฝืนมาตรา ๒๓๔ (๑) ในกรณีการจงใจปฏิบัติหน้าที่หรือใช้อำนาจขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย ได้มีการบัญญัติเกี่ยวกับการดำเนินการกรณีดังกล่าวไว้หรือไม่

นายวิษณุพล ฉวีวรรณ เลขาธิการอนุกรรมการยกร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ชี้แจงว่า ในการดำเนินการในกรณีที่มีการฝ่าฝืนมาตรา ๒๓๔ (๑) นั้น ได้มีการบัญญัติไว้ในร่างมาตรา ๑๐๖ ของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้แล้ว โดยต้องฟ้องคดีต่อศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

ประธานกรรมการเสนอแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๑๑๙/๒ เป็นดังนี้

“มาตรา ๑๑๙/๒ เมื่อศาลแพ่งฎีกาไต่สวนในกรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ไม่ขอเสนอให้ฟ้องหรือไม่ขอเสนอให้ส่งฟ้องผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือกรรมการบริหารพรรคการเมืองที่ได้รับแจ้งจากเจ้าหน้าที่ของรัฐตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญมาตรา ๑๔๔ พรรคหนึ่งหรือพรรคสองพรรคคือ ขอรัฐธรรมนูญให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ดำเนินการสอบสวนเป็นทางลับโดยพลัน ตกลงคดีพิเศษ วิธีพิจารณา และเงื่อนไขที่คณะกรรมการ ป.ป.ช./ ตำรวจ และไม่ว่าในกรณีใด ผู้ใดจะเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับผู้แจ้งมิได้

การสอบสวนตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด

เมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ไต่สวนแล้วเห็นว่ามิมีมูล ให้เสนอความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญโดยเร็ว และให้ศาลรัฐธรรมนูญดำเนินการต่อไปตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญมาตรา ๑๔๔ วรรคสาม

ในกรณีจำเป็นและได้รับคำร้องขอ ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. จัดให้มีการคุ้มครองเจ้าหน้าที่ของรัฐตามวรรคหนึ่งเช่นเดียวกับการคุ้มครองพยานตามมาตรา ๑๔๔”

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๑๑๙/๒ เป็นดังนี้

“มาตรา ๑๑๙/๒ เมื่อศาลแพ่งฎีกาไต่สวนในกรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ไม่ขอเสนอให้ฟ้องหรือไม่ขอเสนอให้ส่งฟ้องผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือกรรมการบริหารพรรคการเมืองที่ได้รับแจ้งจากเจ้าหน้าที่ของรัฐตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญมาตรา ๑๔๔ พรรคหนึ่งหรือพรรคสองพรรคคือ ขอรัฐธรรมนูญให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ดำเนินการสอบสวนเป็นทางลับโดยพลัน ตกลงคดีพิเศษ วิธีพิจารณา และเงื่อนไขที่คณะกรรมการ ป.ป.ช./ ตำรวจ และไม่ว่าในกรณีใด ผู้ใดจะเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับผู้แจ้งมิได้

การสอบสวนตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด

เมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้สอบสวนแล้วเห็นว่ามิมีมูล ให้เสนอความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญโดยเร็ว และให้ศาลรัฐธรรมนูญดำเนินการต่อไปตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญมาตรา ๑๔๔ วรรคสาม

ในกรณีจำเป็นและได้รับคำร้องขอ ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. จัดให้มีการคุ้มครองเจ้าหน้าที่ของรัฐ ตามวรรคหนึ่งเช่นเดียวกับการคุ้มครองพยานตามมาตรา ๑๔๔”

ระเบียบวาระที่ ๔ เรื่องอื่น ๆ

ที่ประชุมมีมติให้นัดประชุมคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญครั้งต่อไปในวันพุธ ที่ ๑๓ กันยายน ๒๕๖๐ เวลา ๑๓.๓๐ นาฬิกา ณ ห้องประชุมงบประมาณ ชั้น ๓ อาคารรัฐสภา ๓

เมื่อประชุมเป็นเวลาพอสมควรแล้ว ประธานกรรมการได้กล่าวขอบคุณผู้เข้าร่วมประชุมและกล่าวปิดการประชุม

เลิกประชุมเวลา ๑๖.๓๐ นาฬิกา

นายรัฐภูมิ คำศรี
 นิติกรชำนาญการพิเศษ
 นายเฉลิมศักดิ์ ใจขำนิ
 วิทยากรชำนาญการ
 นายเผ่าพันธุ์ นวลสง
 นิติกรชำนาญการ
 ผู้จัดบันทึกการประชุม

นางสาวจินดารักษ์ แสงกาญจนวนิช
 ผู้บังคับบัญชาในกลุ่มงานบริการเอกสารอ้างอิง
 สำนักกรรมการธิการ ๒
 ผู้ตรวจทาน

เอกพล ยุทธนากรชัย/พิมพ์

